GOSPODARSTVO

LETO XIV ŠTEV. 359 | CENA LIR 30 | POŠT. PLAČ. V GOT. | SREDA, 9. NOVEMBRA 1960 | SPED. IN ABB. POSTALE GR. II | TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

Evropa naj se oddolži Ameriki

Še vedno previsoka obrestna mera - Naval na zlato popustil

Politično in vojaško sodelovanje med zahodnimi državami v okviru Atlantske zveze in solidarnost med njimi naj bi se odražala tudi na gospodarskem področju. Zdi se, da je to glavno geslo najnovejše ameriške zunanje politike. Amerika je doslej izdala velikanske zneske za gospodarsko obnovo v povojni Evropi in za podpiranje gospodarsko nerazvitih dežel, zdaj je Evropa dolžna, da prevzame del ameriških finančnih bremen, in sicer prav tistih, ki so najbolj neugodno vplivala na razvoj ameriške plačilne bilance; to so silni stroški za vzdrževanje ameriških čet in oporišč v tujini in izdatki za gospodarsko pomoč tujim državam. Američani pritiskajo zdaj v tem smislu zlasti na Zahodno Nemčijo, ki razpolaga zaradi izredno ugodne gospodarske konjunkture z velikimi denarnimi sredstvi. O tej zahtevi govori menda tudi Eisenhowerjevo pismo kanclerju Adenauerju.

Po poročilu pariškega gospodarskega lista »l'Information« pričakujejo Američani več solidarnosti s strani evropskih držav tudi v denarni politiki. Američanom je do tega, da se čimbolj izenači obrestna mera med zahodnimi državami, to je med Ameriko in evropskimi državami. Prav tej veliki razliki med nizko obrestno mero v Ameriki in mnogo višjo obrestno mero v evropskih državah pripisujejo Američani precejšnjo krivdo, da se je odtok zlata iz Združenih ameriških držav v zadnjem času tako dvignil. Kapitalisti dvigajo denar v Ameriki in ga nalagajo v Evropi zaradi višjih obresti.

ZA ANGLIJO NAJ ZNIŽA OBRESTNO MERO TUDI NEMČIJA

S tega vidika so tudi v Ameriki pozdravili znižanje obrestne mere na Angleškem od 6 na 5,5%, ki je bilo izvršeno 27. oktobra. Razlika med obrestno mero v Ameriki in na Angleškem je pri vsem tem še vedno velika, saj znaša obrestna mera v Združenih ameriških državah še vedno 3,5%. Američani pričakujejo podoben korak s strani Zahodne Nemčije. Znižanje obrestne mere v Zahodni Nemčiji naj bi vplivalo na gibanje kapitala v tem smislu, da bi Nemci naložili več denarja v tujini, hkrati pa naj bi bolj podprli gospodarsko pomoč nerazvitim deželam.

NEMŠKA ZVEZNA BANKA NI ZNIŽALA OBRESTNE MERE

Na seji upravnega odbora Zvezne banke Zahodne Nemčije v Frankfurtu ni bil sprejet sklep, po katerem naj bi se obrestna mera znižala in tako ostanejo v Zahodni Nemčiji še vedno pri visokih obrestih 5%. Sklep je bil sicer odbit z majhno večino, ki trdi, da ne kaže prenagljiti se v tem pogledu v trenutku, ko vlada pripravlja obsežnejše ukrepe, ki jih zahteva sedanja gospodarska konjunktura. V svoji denarni politiki naj se Zahodna Nemčija nikar ne vda pritisku iz Londona in Washingtona. Zahodnonemška zvezna banka poudarja, da je sicer pripravljena znižati obrestno mero, toda nikakor ni nujno, da mora ta ukrep slediti angleškemu. Priznava sicer tudi potrebo, da se obrestna mera mednarodno vskladi, to pa je mogoče doseči samo po temeljiti proučitvi tega vprašanja.

NALOŽBE AMERIŠKEGA KAPITALA V TUJINI

Ameriški gospodarstveniki opozarjajo na ugodne koristi, ki jih prinašajo ameriškemu gospodarstvu tudi dolarske naložbe v tujini. Hkrati prispevajo tudi k utrditvi dolarja; saj prinašajo te naložbe ameriškega kapitala v tujini dobiček, ki se vrača v Ameriko.

Po najnovejših podatkih naj bi ameriške investicije v tujini znašale 64.779 milijonov dolarjev (40,162.980 milijonov lir). Od tega naj bi bilo 44.775 milijonov dolarjev zasebnih naložb in 20.004 mil. državnih. Dolgoročne naložbe iz zasebnega sektorja znašajo 41.152 milijonov dolarjev, in sicer odpade na industrijske in trgovinske družbe 30 milijard, ostalo na nepremičnine in premičnine. Dolgoročne naložbe zvezne vlade znašajo 17.586 milijonov dolarjev, kratkoročne naložbe ne znašajo več kakor 6 milijard dolarjev. Prav tem ameriškim naložbam v tujini se je treba zahvaliti, da je bila postavka obresti in zasebne usluge v ameriški plačilni bilanci za prvo polletje 1960 aktivna za 1,3 milijarde dolarjev.

ODTOK AMERIŠKEGA ZLATA

V tednu, ki se je zaključil 26. oktobra, so Združene ameriške države zgubile za 108 milijonov dolarjev zlata. Tako so ameriške zlate rezerve padle na 18.473 milijonov dolarjev. V tretjem tromesečju, to je od 1. julija do 28. septembra so ameriške zgube v zlatu dosegle 625 milijonov dolarjev, od začetka tega leta pa znašajo 983 milijonov dolarjev.

Zanimiva je posebno izjava ameriškega zunanjega ministrstva, da nima vlada nič proti temu. Zlato, ki ga Angleška banka kupi v Ameriki, preproda na ameriškem trgu z zlatom. Američani prodajajo navadno zlato po uradnem tečaju 35 dolarjev za unčo z rezervo, da tuje banke uporabijo to zlato za izvajanje svoje denarne politike in ne morebiti za špekulacijo. Na podlagi omenjene izjave domnevajo strokovnjaki, da je med Ameriško in angleško vlado tih sporazum, na podlagi katerega posega Angleška banka na trg z zlatom, da bi vzdržala določeno ravnovesje.

MNENJE ŠVICARSKEGA STROKOVNJAKA

Prof. dr. E. Boehler pripisuje v listu »Neue Zuercher Zeitung« največji naval na zlato množični histeriji. Pravega gospodarskega vzroka za najnovejši naskok proti dolarju ni in prav je tudi, da Amerika vztraja pri dosedanjem tečaju 35 dolarjev za unčo. Ne smemo pozabiti, da je ves zahodni denarni sistem pravzaprav povezan in da bi razvrednotenje dolarja prizadelo tudi druge zahodne valute. Poleg vsega bi tudi trpel ugled Združenih ameriških držav.

Pisec navaja podatke o odtoku zlata iz Amerike in trdi, da je bil odtok zlata iz ZDA letos pravzaprav manjši kakor lansko leto. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je znašal samo 750 milijonov dolarjev, medtem ko je lansko leto v tem času dosegel 1,07 milijarde dolarjev. Po vsem tem je razvoj letos ugodnejši, kakor je bil lanski, in ne opravičuje histerije, ki je dala v zadnjem času povod za padec dolarja. Med tem časom so se povečale naložbe ameriškega kapitala v tujini; prav zato se je tudi ponudba dolarjev povečala. Prof. Boehler meni, da je strah glede trdnosti ameriške valute predvsem psihološke narave.

Obrestna mera narodnih bank

Evropske drž.	obresti	od
Francija	3,5	6/10 1960
Zah. Nemčija	5,0	3/6 1960
Belgija	5,0	3/8 1960
Italija	3,5	7/6 1958
Nizozemska	3,5	16/11 1959
Anglija	5,5	27/10 1960
Avstrija	5,0	17/3 1960
Danska	5,5	26/1 1960
Grčija	7,0	1/3 1960
Irska	4,75	28/1 1960
Islandija	7,0	2/4 1952
Norveška	3,5	14/2 1955
Portugalska	2,5	12/1 1944
Švedska	5,0	14/1 1960
Švica	2,0	26/2 1959
Turčija	6,0	7/6 1956
Španija	5,75	11/4 1960
Finska	6,0	1/3 1959
Druge države		
Egipt	3,0	15/11 1952
Japonska	6,9	9/9 1960
Nov. Zelandija	6,0	19/10 1959
ZDA	3,5	9/6 1960
Kanada	2,25	6/10 1960

— • —

Zbor slovenskih gostinskih delavcev

V Portorožu so te dni imeli gostinski in turistični delavci Slovenije svoj 8. zbor. Udeležilo se ga je nad 1300 ljudi, to je dvakrat več kot prvega zbora pred 7 leti.

Za uvod so imeli zborovanje, na katerem so obravnavali vprašanja s področja gostinstva, nato pa so bile razne športne tekme in strokovna tekmovanja. Slednjih se je udeležilo 13 tekmovalnih skupin in 6 posameznikov. V pripravi pogrinjkov je na pr. zasedla 1. mesto mladinska skupina Hotelske šole iz Ljubljane in ekipa gostinskega podjetja NA-MA iz Celja; v pripravi kuharskih izdelkov je »zmagala« mladinska skupina Gostinske šole iz Ljubljane, med odraslimi (v športnem žargonu bi lahko rekli med seniorji) pa Dušan Grobovšek iz hotela Palace v Portorožu. V pripravi slaščičarskih izdelkov je kot najboljša bila ocenjena Jelka Modic iz slaščičarne »Tivoli« v Ljubljani.

To vsakoletno strokovno in prijateljsko srečanje doprinaša svoj delež k graditvi zavesti gostinskih in turističnih delavcev, pa tudi k odpravljanju napak ali pomanjkljivosti, ki jih pokaže vsakokratna sezona. Novost letošnjega zbora je bila predzaključna prireditev »Pokaži svoje znanje«. Nastop mladinskih skupin na tej prireditvi bo dal gotovo marsikomu spodbudo, da izpopolni svoje strokovno znanje.

F. M.

Predsednik Hruščev, ki ga spremlja Kitajec, vprašuje De Gaulla: »Po vej, prijatelj, katera pot vodi v Alžirijo?«

Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abbas se je ves srečen vrnil s svojega potovanja v Moskvo in Peking. »Action«, ki izhaja v francoščini v Tunisu, kjer je sedež alžirske vlade, poroča v vseh podrobnostih, kakšne nauke in navodila je Ferhat Abbas prejel od Mao Cetunga za borbo v Alžiriji. Mao Cetung je obljubil Alžircem vso pomoč, vendar je svetoval Ferhatu Abbasu naj ne bo prekrut proti tistim Alžircem, ki so na strani Francozov. Kitajci niso za časa revolucionarne borbe ubijali svojih nasprotnikov, temveč so jih ujeli in s primerno propagando pridobili zase. Ferhat Abbas naj gre v svojih zahtevah proti De Gaullu do skrajnosti in naj zahteva popolno neodvisnost. Na Združene narode naj se ne zanaša, ker je OZN orodje v ameriških rokah.

Tudi v Moskvi so Ferhatu Abbasu obljubili izdatnejšo vojaško pomoč in podporo. Prav te dni je moskovska »Pravda« ostro napadla predsednika De Gaulla. Ta list je sicer že večkrat kritiziral predsednika francoske vlade Debréja, toda nikdar se doslej ni spustil v tako ostro kritiko proti samemu predsedniku republike. Ta napad je bil objavljen tik pred napovedanim govorom De Gaulla o alžirskem vprašanju. Tako odgovarja sovjetska vlada na De Gaullovo politiko o nemškem vprašanju, ki ni naklonjena Sovjetski zvezi. V Moskvi so očitno zgubili vsako upanje, da bi se francoska politika nasproti Zahodni Nemčiji in Sovjetski zvezi preusmerila. To upanje je Hruščev še gojil, ko je meseca marca izrazil mnenje, da bo De Gaulle rešil alžirsko vprašanje. Po svojem povratku iz New Yorka je Hruščev očital De Gaullu, da se je polastil oblasti z vojaškim udarom. To je sovjetski odgovor na nedavno De Gaullovo izjavo, da je Sovjetska zveza podjarmila vzhodne evropske države. »Pravda« očita zdaj De Gaullu, da se je pridružil ameriški reakcionarni propagandi in da sploh ne misli rešiti alžirskega vprašanja.

Za zbližanje med gospodarskima skupnostima

V Bonnu so se te dni začela pogajanja med angleškimi in nemškimi gospodarskimi strokovnjaki, ki naj bi dovedla do zbližanja med šestimi državami Evropskega skupnega trga in sedmimi državami Evropskega združenja za svobodno trgovino, nad katerimi ima Anglija neke vrste pokroviteljstvo. Do teh novih pogajanj je prišlo na pobudo angleškega predsednika Mac Millana in zahodnonemškega kanclerja Adenauerja, ki je bila dana na njunem sestanku že poleti. Za ta pogajanja nimajo angleški in nemški strokovnjaki posebnih pooblastil od drugih članic omenjenih gospodarskih skupnosti; zato ne bodo morebitni zaključki obvezni za te države. Sicer gre samo za nekakšno tipanje o poteh, ki naj bi dovedle do zbližanja obeh gospodarskih skupnosti. Znano je, da se je zlasti zahodnonemški minister za gospodarstvo prof. Erhard uprl prenaglemu izvajanju določb Evropskega skupnega trga; prof. Erhard uživa v tem pogledu podporo nemških gospodarskih krogov. V nemški vladi ne vlada v tem pogledu popolno soglasje. Določene pomisleke ima minister za kmetijstvo Schwarz, ker gre za vprašanje žitnih cen; te so namreč v Zah. Nemčiji zelo visoke in bi jih bilo treba znižati v smislu določb Evropskega skupnega trga. To bi seveda prizadelo nemške kmete.

Nova latinsko-ameriška gospodarska skupnost

V Gvatemali so se sestali predstavniki štirih latinsko-ameriških držav, Gvatemale, Salvadorja, Hondurasa in Nikaragve, da bi ustanovili novo gospodarsko skupnost, ki bi se finančno oslanjala na skupno banko z glavnico 30-40 milijonov dolarjev. Sklenili bodo novo pogodbo, ki bo nadomestila sporazum o gospodarski skupnosti med Salvadorjem, Gvatemalo in Hondurasom, ki je bil sklenjen letos. Ta sporazum bo namreč razširjen s pristopom Nikaragve. Z njim so tri omenjene države hotele nekako protestirati proti pasivnosti pobudnikov gospodarske skupnosti med srednjeameriškimi republikami, ki je bila sklenjena leta 1958 in ki je ostala samo na papirju. K tej gospodarski skupnosti iz leta 1958 so pristopile Salvador, Nikaragva, Gvatemala in Honduras, le Kostarika ni hotela ratificirati sporazuma. Sporazum iz leta 1958 je bil podpisan na pobudo gospodarskega odbora za Latinsko Ameriko pri Organizaciji združenih narodov. Nato so Salvador, Gvatemala in Honduras podpisale trojni sporazum ter pustile odprta vrata za pristop Nikaragve in Kostarike.

„Molijo z Naserjem, a delajo z Izraelom"

Čigav vpliv bo prevladal v afriških državah

Že na zadnjem zasedanju glavne skupščine Organizacije združenih narodov se je pokazalo, kako si velike države prizadevajo, da bi pridobile na svojo stran nevtralne države, katerih vpliv na mednarodno politiko se je povečal tudi zaradi proglasitve neodvisnosti vrste kolonialnih držav v Afriki in Aziji. Nove države so seveda neodvisne tudi v svojih zunanjepolitičnih odnosih, zato morajo tuje države iskati neposredne stike z njimi, ako si hočejo zagotoviti svoj vpliv politične in gospodarske narave.

Med Združeno arabsko republiko, ki ji je na čelu Gamal Abdel Naser, in Izraelom se je razvila prava tekma, katera izmed teh držav si bo utrdila vpliv v novih afriških državah. Naser izkorišča pri tem stare in nove zveze Arabske lige v Afriki. V 18 novih afriških državah že poslujejo posebni poverjeniki te močne arabske organizacije, v kateri so organizirane arabske države. Izraelci skušajo še posebno gospodarsko prodreti v nove afriške države. Doslej je bilo to prodiranje izraelskega vpliva povsem tiho. Izraelski inženirji in tehniki odhajajo v čedalje večjem številu v nove afriške države, da bi zasedli mesta, ki jih je spraznilo tehnično osebje iz zahodnih držav, ki so se morale umakniti iz Afrike. Med svojim nedavnim obiskom v Izraelu se je načelnik zdravstvene službe v Kongu javno zahvalil za gospodarsko pomoč, ki jo je Kongo prejel od Izraela. To se je zgodilo na konferenci v Izraelu, katere so se udeležili predsedniki vlad iz Nigerije, Liberije, Kenije, Kameruna, s Slonokoščene obale in iz nekaterih azijskih držav. Predsednik nekdanjega francoskega Konga ni mogel prehvaliti izraelskega gospodarskega vstajenja.

Izraelski minister za delo G. Jasephtal se je nedavno vrnil s svojega potovanja po Afriki. Izjavil je, da bi bilo bolje, ko bi Izraelci rajši še nadalje tiho prodirali v Afriko ter bi o tem manj govorili, da ne zbudijo pozornosti svojih nasprotnikov.

Izraelci si skušajo zagotoviti svoj vpliv tudi po političnih kanalih. Pri navezavi stikov z nekaterimi mladimi azijskimi državami, kakor na primer z Burmo, jim je pomagala Organizacija azijskih socialistov, katere člani so tudi Izraelci. Sodelovanje med Izraelom in Burmo po tej liniji traja že od leta 1954. V Izrael prihajajo oficirji, študenti in tehniki, da bi izkoristili izraelske pridobitve na ustreznih področjih. Tudi kmetijski strokovnjaki prihajajo v Izrael iz Burme. Pri tem pomaga izraelska sindikalna zveza »Histadruth«, v kateri je včlanjenih 85% vseh izraelskih delavcev.

Politični odposlanci pogosto pripravljajo ugodna tla za gospodarsko prodiranje Izraelcev. Tipanju teh odposlancev sledijo navadno trgovinske pogodbe. Zdi se, da žanjejo Izraelci prav v pogledu gospodarskega sodelovanja z afriškimi državami velike uspehe. Prav za delo na tem področju so Izraelci kakor ustvarjeni.

Še poseben gospodarski vpliv so si Izraelci zagotovili v Gani. Izraelska plovna družba SIM je pomagala pri organizaciji plovbe v Gani. SIM deluje v okviru sindikalne zveze Histadruth. Ganska gradbena družba Ghana National Constructors Co. ima najboljše zveze z izraelskimi podjetji. Ganska letalska šola je bila ustanovljena s sodelovanjem izraelskih oficirjev, prav tako so izraelski generali pomagali pri ustanovitvi mladinske vojaške organizacije v Gani. Uniforme za gansko vojsko so napravili iz izraelskih tkanin.

Egipčani skušajo s svoje strani zavreti prodiranje izraelskega vpliva v Gano in druge afriške države. Na konferenci afriških držav v Etiopiji (Abesiniji) so Naserjevi odposlanci zagrozili, da njihova država ne bo sodelovala pri gospodarskem bojkotu Južne Afrike zaradi zapostavljenja pravic črncev, ako na konferenci ne sprejmejo resolucije proti Izraelu; vlada Združene arabske republike bi v tem primeru tudi ne zaprla Sueškega prekopa južnoafriškim ladjam. Po tem uspehu v Etiopiji si Egipčani še bolj prizadevajo, da bi ustanovili po afriških državah čim več podružnic Arabske lige.

Izraelci se zaradi tega ne vznemirjajo posebno ter so prepričani, da bo sodelovanje njihovih tehnikov ustvarilo trdnejše temelje med Izraelom in afriškimi državami kakor Arabska liga. Predsednik Gane Nkrumah je vso zadevo razsodil prav salomonsko rekoč: Mlade afriške države so navezane na vsako pomoč in hočejo ostati prijateljsko razpoložene nasproti vsem. Mi ne vidimo nikakega nasprotja v tem, da molimo z Naserjem in delamo z Izraelci.

ZAKAJ PROTI ZVEZI Z AMERIKO

Angleški publicist John Osborne je po svojem povratku iz Amerike povedal, da je nekemu ameriškemu časnikarju razložil, zakaj manjšina angleškega ljudstva, h kateri pripada tudi on, nasprotuje zvezi med Vel. Britanijo in Združenimi ameriškimi državami. Ameriškemu časnikarju je Osborne dejal: »Bolje je prepustiti slepca samemu sebi, kakor pustiti, da ga vodi pes, ki je sicer sladek in ljubezniv, toda kaže vse znake ponavljajoče se norosti«.

VELIKE ZALOGE SLADKORJA V ITALIJI

Cena sladkorja se je v Italiji od začetka septembra znižala za okoli 16,3 do 24,5%, in sicer v prvi vrsti zaradi velikih zalog. Te znašajo danes okoli 6 milijonov stotov. Poleg tega so sladkorne tovarne uspele znižati proizvodne stroške.

naše mnenje

Sami se več ne spoštujemo

O tihih Slovencih, ki po naših tramvajih navadno komaj še šepečejo v svojem jeziku, namesto da bi jo krepko urezali po naše, sem vam na tem mestu že povedal svoje mnenje. Pravzaprav ni bila to moja izvirna ugotovitev, našel sem jo v potopisu nekega češkega časnikarja po slovenski zemlji že med vojno.

Danes bom bolj izviren. Pisal bom iz lastnega doživetja in komur ni žal kakšnih 800 lir, kolikor stane vožnja v tržaškem avtobusu podjetja SAT do Ljubljane, se lahko sam prepriča, da pišem čisto resnico in da ne dokladam niti tistega, kar je kronistu dovoljeno, da zbudi pozornost bralca.

Ni treba še posebej poudarjati, da je tudi naš avtobus, ki je za novembrske praznike drvel proti jugoslovanski meji, in sicer tako, da je padel iz njega kovček nekega potnika, prevzelo prijetno razpoloženje, ki te navdaja na potovanju, ako te ne teži kakšna še ne prebolela zadeva pod srcem ali ne skrivaš morda nečesa pred carinikom. Povem vam lahko, da tokrat nisem na poti morda namenoma iskal gradiva za »Naše mnenje«. In vendar nisem mogel verjeti lastnim ušesom in očem, ko smo že bili na meji in nam je sprevodnik izročal potne liste, ki jih je obmejna policija že pregledala. Klical je: Pek — peknik (namesto Pečnik), Stark (namesto Starc), Pi — piskjanc (namesto Piščanc) in tako dalje. Od časa do časa je dal duška svojemu zadovoljstvu, da je teklo vse tako gladko, s kako »duhovito« pripombo, v italijanščini seveda: »Kdo more prečitati ta čudna imena. Jaz se tega nisem učil v šoli, morda pa se bom zdaj tega naučil in privadil tem imenom«. In potniki, prav tisti potniki, katerih imena je tako neusmiljeno pačil, so se hahljali in zabavali nad njegovimi tako duhovitimi pripombami! Vsak se je poleg tega na njegov klic pokorno odzval: Qua, qua!, drugi zopet »Si. Mi dia . . .« in podobno. En sam »Prosim!« na nekih 50 slovenskih potnikov iz Trsta na naših kraških tleh in tik ob jugoslovanski meji, a še ta je bil moj. In še kako so se spogledali ob tem »prosim«! Kdo si upa motiti to ozračje blagozvočnosti in harmonije v avtobusu, ki ga vnaša lahko samo Dantejev jezik, ter tako brezobzirno izzivati sprevodnika, ki ne zna našega jezika! Revček- saj ni on kriv, da ni hodil v slovensko šolo, tudi on mora živeti . . .

Tisti hip mi je vstal pred očmi čuden privid: Nenadoma se je naš avtobus spremenil v veliko kletko, ječar je opletal z bičem po nas in v zahvalo mu je vsak obliznil bič. Sprevodniku, ki je pačil in skrunil naša imena ter bril iz njih šale, smo se nedolžno smehljali, namesto da bi rjoveli in protestirali od razburjenja. In mi smo bratje in sestre ter matere in očetje prav tistih, ki so komaj pred 15 leti prav tod umirali za svobodo našega in vsakega človeka, in na katerih grobove se morda peljemo prav s tem avtobusom . . .

— lb —

V GOSPODARSTVU smo prešli vrhunec

Italijanski gospodarski izvedenec Epicarmo Corbino sodi v tedniku »Europeo«, da ni pač lahko napovedovati bodoči politični razvoj. Po njegovem mnenju ni verjetno, da bi prišlo do vojne, glede bodočega gospodarskega razvoja pa nikakor ni optimist. V italijanskih gospodarskih krogih je doslej vladalo izredno dobro razpoloženje, toda v zadnjem času se že kažejo znamenja negotovosti glede bodočnosti. Vsaj v psihološkem pogledu lahko trdimo, da smo prešli vrhunec in da se spuščamo navzdol. Kažejo se znaki utrujenosti.

Velika bančna likvidnost v mnogih evropskih državah pa tudi čezmorskih državah, ki se odraža tudi na znižanju obrestne mere potrjuje, da imamo opravka z duševnim občutkom negotovosti glede smernic bodoče gospodarske dejavnosti. Ako bo ta negotovost še trajala, lahko doživimo še nastop drugega mrtvila, pravi Corbino, in morda celo nastop prave krize. Pisec dodaja, da v malokaterih deželah ima prebivalstvo občutek politične in gospodarske stalnosti ter varnosti. V Argentini vlada spor med vlado in vojsko; v ameriških republikah, da ne govorimo o Kubi, so gospodarske razmere neugodne. V evropskih državah ni pravega političnega ravnovesja in celo na Angleškem bomo priča močne politične preobrazbe, ki jo napoveduje kriza v laburistični stranki. Ni dvoma, da bo primanjkljaj v zunanji trgovini v ameriški plačilni bilanci neugodno vplival na razvoj mednarodnega gospodarstva, čeprav so Združene ameriške države nasprotno razvrednotenju dolarja. Ako se volitve v Ameriki zaključijo z zmago demokratov, lahko nastopijo težnje za izolacijo na trgovinskem področju; to bi vsekakor neugodno vplivalo na izvoz iz evropskih držav v Ameriko.

Posebno pozorno je treba slediti političnemu razvoju na Francoskem. V Franciji je bil gospodarski razvoj vedno tesno povezan s političnim. Velike gospodarske krize in še posebno denarne so na Francoskem vedno nastopale kot posledica političnega razvoja. De Gaulle sam priznava, da je njegov položaj šibak, in ni dvoma, da bo usoda francoskega gospodarstva odvisna od vprašanja, kakšno politiko bodo vodili njegovi nasledniki. Obnovitev vojne v Alžiriji bi gotovo neugodno vplivala na razvoj francoskega gospodarstva.

V sami Italiji se čuti pomanjkanje gospodarskega ravnovesja zaradi različnih smeri, v katerih se razvijata industrija in kmetijstvo. Poslabšanje trgovinske bilance zasluži pozornost, čeprav je plačilna bilanca še vedno ugodna; to velja tudi glede povečanja javnih izdatkov. Izid upravnih volitev nas utegne postaviti pred važno politično izbiro. Čeprav gre na zunaj za upravne volitve, se izid teh utegne odraziti na političnem področju. (Pisec očitno računa, da utegne priti do nove vladne krize, ako ne bi na upravnih volitvah sedanja vlada s Fanfanijem na čelu, oziroma Fanafanijeve struje v krščansko demokratski stranki zbrale dovolj glasov; v tem primeru se utegne spet pojaviti vprašanje, ali naj bodoča vlada išče oporo na levi ali na desni).

Corbino zaključuje sovje misli z opozorilom, da utegne v bodoče politični razvoj v Italiji vplivati tudi na gospodarskega, čeprav je hodilo gospodarstvo doslej več ali manj po lastni poti.

Posebni dopisnik londonskega »Economista« izraža glede bodoče gospodarske konjunkture v Italiji približno iste pomisleke kakor Epicarmo Corbino. »Na obzorju italijanskega čudeža, kakor so ga imenovali, se v zadnjem času pojavlja nekaj oblakov. Vendar je industrijska proizvodnja, ki se je v zadnjih 10 letih podvojila, v prvem polletju letos napredovala za 18% Kakor je že pokazalo gibanje industrijskih papirjev na borzi, bo industrija v Italiji lahko še napredovala, ker bo lahko črpala nove sile iz milijona ali več nezaposlenih. Zato bo verjetno industrijska proizvodnja v Italiji bolj napredovala kakor v katerikoli drugi državi Evropske gospodarske skupnosti.«

Tudi tovorni Trans Europa Express

Na mednarodni železniški konferenci, ki je bila nedavno v Zah. Nemčiji in katere se je udeležilo 18 držav, so sklenili, da bodo še izpopolnili prometne zveze med evropskimi državami, zlasti v kolikor gre za promet z vlaki »Trans-Europa Express« ali skrajšano TEE. Te vlečejo Dieslove lokomotive. Ti vlaki nimajo dolgega postanka na mejah, ker izvršijo cariniki pregled potniške prtljage in obmejna policija potnih listov že v vlaku, preden ta prispe na mejo. Italija je povezana s tujimi državami s štirimi vlaki TEE, in sicer »Moncenisio« med Milanom in Lyonom, »Ligure« med Milanom in Marseillejem, »Mediolanum« med Milanom in Münchenom ter »Lemano« med Milanom in Ženevo. Spomladi bodo uvedli še dva takšna vlaka, in sicer med Milanom in Zürichom in Milanom ter Parizom.

Na isti konferenci so se tudi dogovorili, da bodo uvedli tovorne vlake Trans-Europa Express za blago. Te bodo označili s TEEM. Mednarodni tovorni vlaki se sedaj ustavljajo najmanj po 4-6 ur na meji zaradi pregleda in carinjenja. V bodoče bodo vse te formalnosti odpravili že na odhodni postaji, torej ne na meji. Tako se bo trgovinska hitrost vlakov povečala. Take vlake bodo pripravljali v Italiji v Bologni in v Bocnu. V Bologni bodo sestavljali vlake, na katerih bodo prevažali sadje in povrtnino iz južnih predelov, v Bocnu pa za pridelke iz severne Italije. Na konferenci so določili vozne rede za 16 takšnih vlakov.

Nove lokomotive na jugoslovanskih železnicah

Uprava jugoslovanskih železnic je naročila pri ameriškem podjetju General Motors 57 Dieslovih električnih lokomotiv. V ta namen je prejela posojilo 14,8 milijona dolarjev iz ameriškega sklada za gospodarski razvoj. Američani bodo izročili lokomotive Jugoslovanom v kratkem. Še do konca leta prispe 36 lokomotiv, ostalih 21 pa do konca februarja 1961. Hkrati bodo Američani dobavili Jugoslovanom za 2 milijona dolarjev rezervnih delov in težke opreme za železniške delavnice. Te lokomotive so podobne prejšnjim, ki so jih Američani že dobavili Jugoslaviji, le njihova hitrost je nekoliko večja in doseže 124 km na uro. Jugoslovani bodo z ameriškimi lokomotivami močno povečali vlečno zmogljivost. Doslej še ni bilo določeno, na katerih področjih bodo uporabljali nove lokomotive: vsekakor so namenjene deloma potniškemu, deloma tudi tovornemu prometu na glavnih progah, kjer obratujejo zdaj še vedno parne lokomotive.

Doslej je bilo v prometu na jugoslovanskih železnicah 41 Dieslovih električnih lokomotiv. Dosedanje Dieslove lokomotive iz Amerike imajo 1095 KS ter so težke 108 ton.

Poleg tega so Jugoslovani naročili na Madžarskem 15 Dieslovih električnih lokomotiv, ki so lažje vrste. Te lokomotive bodo uporabili po večini v Vojvodini, imajo 600 KS, hitrost znaša 80 km na uro, težke so 62 ton.

Angležinja o razmerah na Južnem Tirolskem

Rimska dopisnica londonskega neodvisnega tednika »The Observer« Ninetta Jucker je poslala svojemu listu iz Bocna zanimiv dopis o razmerah na Južnem Tirolskem. Iz dopisa bomo povzeli glavne misli in podatke tudi zato, ker se iz njih vidi gledišče sodelavca angleškega lista. Pred Organizacijo združenih narodov so Angleži potegnili z Italijani proti Avstrijcem. Tudi simpatije Angležinje so očitno na italijanski strani. *(Prip. uredništva)*

Iz Steinacha, ki je zadnje mesto na avstrijski strani, se vije cesta strmo proti Brennerju, ki je eden izmed najlepših alpskih prelazov. Poleti gre tu čez ob nedeljah okoli 5.000 avtomobilov. Formalnosti za pregled potnega lista in avtomobila je zelo malo, vendar zahtevajo še toliko časa, da si človek medtem lahko prebere gesla tirolskih nacionalistov po zidovih: »Plebiscit za Južno Tirolsko!« in »Osvobodite Južno Tirolsko!«

Izmed desetih avtomobilov je 8 nemških; ko se promet ustavi, obsujejo dečki in deklice nemške avtomobile z letaki, ki jih je dala natisniti v Innsbrucku tirolska nacionalistična organizacija »Berg Isel Bund«. Letaki opozarjajo nemške turiste, da se bodo v dolžino več kilometrov onstran meje vozili po zemlji, kjer je razširjena nemška kultura, čeprav vlada tam Italija. Na tem področju naj turisti govorijo po nemško in ko bodo na razglednicah poslali pozdrave od tam, naj ne pišejo iz „Italije", temveč iz »Južnega Tirola«.

Separatistično propagando in politično agitacijo podpira teroristična gonja. Nedavno je policija odkrila zaroto, ki je imela namen, vreči v zrak električno centralo; storjenih je bilo več poskusov, da bi napadli obmejne straže in tako povzročili incidente. Pogosto teroristi zažigajo lonice sena kmetom, ki se obotavljajo, da bi plačevali visoke prispevke za Južnotirolsko ljudsko stranko (Volkspartei).

Štirideset let, odkar je bila Južna Tirolska pripojena k Italiji s saintgermainsko pogodbo, sta živeli obe narodnosti v sovražnosti, ki se je od časa do časa stopnjevala oziroma upadala. Nasprotovali so si celo pod habsburško vladavino. Spor se je povečal pod Mussolinijem, ki je tu organiziral italijansko kolonijo. Zgradil je tu več izzivalnih stavb in iz Bocna napravil prednjo postojanko fašističnega imperializma. Toda nikdar niso bili odnosi težji kakor v zadnjih treh letih. Ta doba se začenja od časa, ko je avstrijska vlada imenovala tirolskega nacionalista F. Gschnitzerja za državnega podtajnika za Južno Tirolsko; to imenovanje je bilo Italiji zelo neljubo.

Protiitalijanska propaganda je bila na žalost poostrena prav v času, ko si italijanska vlada na spodbudo avstrijskih posredovanj za Južno Tirolsko resno prizadeva, da bi bila liberalnejša glede manjšinskih zahtev in ko je tudi skoraj ustavila priseljevanje Italijanov v bocensko pokrajino; to priseljevanje je predstavljalo enega izmed poglavitnih vzrokov južnotirolskih pritožb. Lani se je v resnici izselilo več Italijanov iz Južne Tirolske, kakor se jih je priselilo. V bocenski pokrajini živi 250.000 Nemcev in 120.000 Italijanov. To razmerje je ostalo v dobrih desetih letih neizpremenjeno.

V zadnjem času je italijanska vlada pristala na več zahtev glede uporabe nemškega jezika ter je olajšala nameščanje nemških uradnikov; italijanski uradniki, ki govorijo nemški, prejemajo 12 funtov šterlingov (20.880 lir) na mesec. Vlada spodbuja policijske uradnike, da bi obiskovali poseben tečaj v Heidelbergu.

Tirolci so se pritoževali, da so nove hiše rezervirane za italijanske delavce. Pokrajinskemu odboru v Bocnu je bil priznan v zadnjem času večji delež na doseljevanju stanovanj, vendar bocenski pokrajinski odbor, ki ima nemško večino, izvaja zdaj politiko »apartheida« (kakor v Južni Afriki, kjer si vlada prizadeva, da bi belci in črnci živeli čim bolj ločeno). Kjer morajo italijanske in nemške družine stanovati v isti stavbi, potem naj se — to zahteva odbor — zgradijo dvojne stopnice, ki bodo omogočale Italijanom in Nemcem ločen dostop v stanovanja.

JUŽNOTIROLSKA INDUSTRIJA JE V ITALIJANSKIH ROKAH

Bolj kakor kakršen koli uradni ukrep je važno dejstvo, da je industrija skoraj popolnoma v italijanskih rokah in da ta pričenja zdaj privlačevati tudi nemške delavce s kmetov. Odkar so bile zgrajene v Bocnu hidrocentrala, železarna in strojne tovarne, do nedavnega niso hoteli v njih delati nemški kmetje. V zadnjem času so zaposlili v tovarni motorjev znamke »Lancia« 300 Nemcev, ki se bratijo z Italijani ter se navzemajo novih sindikalnih pogledov ter opuščajo stare predsodke.

Glavni pridelek na Južnem Tirolskem je sadje. Sadjarji so skoraj vsi Nemci, vendar se delijo ti v dve skupini. V prvi so manj premožni in ti so separatisti (za priključitev k Avstriji), ker računajo, da bi v Avstriji bolje prodajali svoj pridelek; drugo skupino predstavljajo podjetnejši in premožnejši sadjarji, ki so uredili sadjarske nasade tudi v drugih predelih Italije, in sicer mnogo večjega obsega, da bi lahko izvažali na Evropski skupni trg in še delj.

Ako upoštevamo te nove gospodarske okolnosti, pridemo do zaključka da bi obe narodnostni skupini morda našli pot k medsebojnemu sožitju v miru in pomiritvi. Na žalost vzpodbuja prav ta možnost, da bi prišlo do pomiritve, pripadnike skrajne struje, da svojo agitacijo proti Italiji še povečajo. Pri tem ji pomaga nasprotje med Tridentom in Bocnom, to je med pokrajinama, ki predstav

PO SVETU

KENNEDY ALI NIXON? Včeraj so bile v Združenih ameriških državah volitve za predsednika. Boj se je bil med demokratom Kennedyjem in republikancem Nixonom. Proti koncu volilne propagande je kazalo, da se je javnost obrnila na Kennedyjevo stran; pri tem naj bi bile igrale važno vlogo zlasti ženske. Kennedy je v svojih volilnih govorih pokazal tudi več prožnosti v zunanji politiki, medtem ko ni Nixon posebno spravljiv nasproti ameriškim nasprotnikom. V zadnjem trenutku se je postavil na stran Nixona predsednik Eisenhower, ki je bil pri zadnjih in predzadnjih volitvah izvoljen deloma tudi z demokratskimi glasovi. Dejstvo, da je Kennedy katoličan ni igralo pri volitvah posebne vloge, ker se volivci niso dali vplivati od nekaterih verskih fanatikov.

AFGANISTANSKI KRALJ V JUGOSLAVIJI. Afganistanski kralj Mohamed Zahir je bila na večdnevnem uradnem obisku v Jugoslaviji. V spremstvu predsednika Tita si je ogledal atomski inštitut v Vinči. Razkazali so mu tudi več tovarn, tako veliko železarno Zenica v Bosni, poleg tega starodavno knjižnico v Sarajevu, kjer hranijo 4500 rokopisov v arabskem, perzijskem in türškem jeziku. Obiskal je tudi Ljubljano. V razgovorih z jugoslovanskimi predstavniki je bila naglašena vloga malih in srednjih držav pri utrjevanju mednarodnega miru. Državniki so izrazili zaskrbljenje zaradi položaja v Alžiriji in v Kongu. Kralj je odletel z letališča v Pulju.

IZID VOLITEV NA JUŽ. TIROLSKEM
Nemška ljudska stranka je zbrala pri pokrajinskih volitvah v bocenski pokrajini 132.346 glasov (63,9% ter bo imela 15 svetovalcev), pri lanskih volitvah 124.165 (30,1%, 15 svetovalcev); krščanska demokracija 30.272 (14,6%, 3 svet.), italijanska socialdemokratska stranka 7.549 (3,6%, 1 svet.), neofašisti 14.684 (7,1%, 1 svet.), komunistična stranka 6.514 (3,1%, 1 svet.).

OB 43-LETNICI SOVJETSKE REVOLUCIJE. Te dni so v Moskvi proslavili 43-letnico oktobrske revolucije. Glavna govornika sta bila tajnik centralnega komiteja komunistične stranke Kozlov in maršal Malinovski. Oba govora sta bila zelo samozavestna. Kot vojak je Malinovski poudaril zlasti vojaško moč Sovjetske zveze, medtem ko je Kozlov naglasil predvsem gospodarski napredek. Izrazil je prepričanje, da bo Sovjetska zveza v kratkem dobila tekmo s kapitalizmom na gospodarskem področju. Hruščev je na sprejemu nazdravil tudi sovjetskim nasprotnikom. Proslavi je prisostvoval tudi predsednik Kitajske republike Liu Šaoči. Kaže, da kitajski komunisti popuščajo glede svoje trditve, da je vojaški obračun med socialističnim in kapitalističnim taborom neizogiben. Kozlov je v svojem govoru nastopil proti revizionizmu.

SAM SI JE SODIL. Japonski študent Jamaguči, ki mu je bilo komaj 17 let ter je z bodalom umoril socialističnega voditelja Asanumo, se je v ječi obesil.

SODOBNA PROTESTANTSKA CERKEV. V Londonu (Walworth S. E.) so te dni posvetili novo pretestantsko cerkev, ki je zgrajena po povsem novih pojmih. Sama zunanjost ni posebno revolucionarna — zidana je v novem gotskem slogu — pač pa notranja ureditev. Zgrajena je v visokem pritličju, v pritličju samem pa so družabni prostori, tako plesna dvorana, bar, igralnica in prostori za razne druge igre. Pred cerkvijo je veliko asfaltirano dvorišče, kjer bo mladina lahko igrala tenis, nogomet in košarko. Njen vikar je dejal, da hočejo na ta način privabiti v cerkev čim več mladine, ki zvečer ne ve, kam bi, ter tako pobijati njeno apatičnost. Cerkev stane 90.000 funtov šterlingov (156 milijonov lir); ministrstvo za vzgojo je prispevalo 5.000 funtov šterlingov (8,7 milijona lir).

ŽIDOVSKA EVROPSKA SKUPNOST. Predsednik židovske milanske skupnosti Astorre Mayer je na letnem sestanku ameriškega odbora za pomoč American Joint Distribution Committee v Ženevi sporočil, da se ustanovi »Stalna konferenca židovskih skupnosti v Evropi« (Conference permanente des leaders des communautés juives d'Europe). A. Mayer je to sporočil v imenu predstavnikov židovskih skupnosti v 14 evropskih državah.

BOJ PROTI PIJANIM SOFERJEM. Sodišče v finskem glavnem mestu Helsinki je obsodilo bivšega ministra Leskinena Vaeinoe na pet mesecev zapora, ker je vinjen vozil avtomobil ter se ni hotel ustaviti na poziv prometne policije. Poleg tega mu je sodišče odvzelo vozniško dovoljenje do 1. junija 1966.

ZARADI POVODNJI JE MORALO ZAPUSTITI OB BREGOVIH velike italijanske reke Pad (Po) svoje domove okoli 10.000 ljudi. Kmetje so peljali s seboj živino in vse kar so utegnili.

— • —

NOV EKONOMIČNI AVTOMOBIL
Milanska tovarna Innocenti, ki se je uveljavila zlasti s proizvodnjo skuterjev, je te dni razkazala novo ekonomično vozilo »Innocenti Austin A 40«. To je štirisedežni avtomobil z motorjem 950 kub. cm (4 valji). Izdelujejo ga deloma z italijanskim in deloma z angleškim gradivom. Za zdaj bodo v Milanu izdelovali 200 vozil na dan, pozneje pa naj bi se proizvodnja znatno dvignila. Cena je razmeroma nizka 880.000 lir. V Trstu je takšen avtomobil na ogled pri »Filotecnica Giuliana« v ul. Imbriani. Prvo nedeljo zjutraj si je ogledalo vozilo mnogo Tržačanov. Med občinstvom je prevladovalo mnenje, da se bodo mnogi avtomobilisti odločili za to vozilo, namesto za »FIAT 600« ali celo za »FIAT 1100«; toliko bolj konkurenčen pa se zdi novi izdelek zlasti vozilu »Renault-Alfa Romeo«. Novo vozilo je ekonomično tudi glede na potrošnjo goriva, saj porabi le 6,5 litra bencina na 100 km (malenkost več kot FIAT 600, a znatno manj kakor FIAT 1100).

POVEČANJE FORDOVE TOVARNE V ZAH. NEMČIJI. Ford-Werke A. G. v Kölnu bo dogradila nov oddelek za izdelavo motorjev, ki bo zavzel površino 55.000 kv. metrov.

Dva tehnična sejma v Turinu

Turin, septembra

Tudi letošnja mednarodna tehnična razstava (salon tehnike) v Turinu je zbudila veliko zanimanje med domačimi in tujimi obiskovalci, ki so imeli priliko v veliki razstavljalni palači v parku Valentino občudovati najnovejše uresničitve na področju tehnike, mehanike in elektronike.

Ta turinska razstava se je rodila brez velikih načrtov. Na prvi razstavi l. 1932 so razstavljali samo gojenci nekaterih turinskih tehničnih šol in izobraževalnih zavodov. Že leto pozneje pa je razstava postala središče kupčij z izdelki majhnih in srednjih mehaničnih industrij Piemonta. Razstava se je vedno bolj izpopolnjevala, dokler ni leta 1951 dobila svoj mednarodni značaj.

Letos je razstavljalo 1480 razstavljavcev; od teh približno 500 iz tujine, in sicer iz 21 držav: Jugoslavije, Avstrije, Belgije, Brazilije, Češkoslovaške, Danske, Francije, Vzh. Nemčije, Zah. Nemčije, Japonske, Velike Britanije, Irske, Lienchtensteina, Holandske, Republike San Marina, Južne Afrike, Švedske, Švice, Madžarske, ZSSR in ZDA.

V velikem paviljonu »Giovanni Agnelli« so bili razstavljeni razni stroji splošne in precizne mehanike, elektrotehnike in elektronike, namenjeni uradom, industrijskim in drugim obratom. Značilnost vsakega stroja je skrajna avtomacija, t. j. da lahko opravi čimvečje število operacij istočasno in brez neposrednega posega človeške roke, t. j. osebe, ki nadzoruje delo stroja.

Tovarna FIAT je razstavila nov motorni vlak, zgrajen za argentinske železnice, z Dieslovim motorjem tipa »SENL« z 850 konjskimi močmi, ki lahko potegne vlak s hitrostjo 120 km na uro. Razstavljeni Dieslov generator, zgrajen za italijanske železnice, ima zmogljivost 1400 konjskih sil in doseže okoli 110 km na uro. Med drugimi novostmi je tudi novo umetno sintetično vlakno »meraklon«, ki ga je razstavila Montecatini. Meraklon je najlažje vlakno, ki ga poznamo, obenem zelo trpežno tudi pred kemijskimi sredstvi; Montecatini je razstavila še druge izdelke iz plastičnih mas, ki se bodo lahko z velikim uspehom uporabljale v avtomobilski industriji.

Poleg večjega števila drugih strojev namenjenih raznim industrijam in kmetijstvu, naj še omenimo nove elektronske stroje, ki jih bodo uporabljali v uradih in so zbudili veliko zanimanje. Ti stroji, ki opravljajo razne računske operacije, so namenjeni predvsem malim in srednjim industrijam; kajti njihova cena bo razmeroma nizka (10 — 12 milijonov).

V okviru turinske tehnične razstave so bile tudi razne druge prireditve in rastave, kot na pr. »XX. razstava mehanike«, »VII. evropski salon plastičnih mas«, »XII. razstava kinematografske tehnike, fotografije in optike«, »X. mednarodna razstava agrarne tehnike« ter »XII. razstava tehničnega in znanstvenega tiska«.

M. Ban

AVTOMOBILSKA RAZSTAVA

V Turinu so te dni slovesno odprli 42. mednarodno avtomobilsko razstavo. Slovesnosti se je udeležil sam predsednik republike G. Gronchi.

Letošnja razstava ni prinesla mnogo novosti. Avtomobilske tovarne so sicer v zadnjih mesecih izdelale vrsto novih modelov, vendar niso čakale odprtja turinske prireditve, da bi občinstvo seznanilo z novimi ustvaritvami. Tako na primer ni počakala tovarna Innocenti, da bi v Turinu razkazala **novo vozilo Austin A 40,** temveč je njen avtomobil že dobro znan široki javnosti. Pač pa je počakala tovarna Lancia, da pokaže novo vozilo Flavia.

Največjo zanimivost letošnjega turinskega salona predstavlja vsekakor znižanje cen cele vrste klasičnih vozil. Tovarna Alfa Romeo je sklenila znižati ceno vozilu »2000 berlina« za 200.000 lir (sedanja cena 2,400.000 lir), »2000 spyder« za 200.000 lir (2,700.000 lir), »Giulietta berlina« za 125.000 lir (1,250.000 lir), »Giulietta T.I.« za 155.000 lir (1,370.000 lir), »Giulietta sprint« za 190.000 lir (1,735.000 lir), »Sprint veloce« za 200.000 lir (2,050.000 lir); tudi vozilo Dauphine, ki ga prav tako izdeluje tovarna Alfa Romeo s sodelovanjem francoske tovarne, stane zdaj znatno manj (795.000 lir, prej je stalo 890.000 lir). Tovarna Ford je znižala ceno vozilu »Anglia« za 40.000 lir (sedanja cena 1,050.000 lir). Tovarna FIAT je znižala ceno trem izdelkom. Tako stanejo zdaj »berlina export« 890.000, »berlina speciale« 990.000 in »berlina familiare« 1,000.000 lir. To so tri variante modela FIAT 1100.

Italijanske tovarne si prizadevajo, da bi čim več svojih vozil razpečale doma, ker je razpečavanje na ameriškem trgu čedalje težavnejše.

IZVOZ MOTORNIH VOZIL IZ JUGOSLAVIJE

V prihodnjem letu se bo proizvodnja motorjev in motornih vozil v Jugoslaviji povečala za 10% v primerjavi s proizvodnjo v letošnjem letu. Tako se bo skupna vrednost proizvodnje dvignila na 120 milijard dinarjev. Tudi izvoz motorjev in motornih vozil bo v letu 1961 narastel za 10% in bo tako dosegel 2 miljardi dinarjev. Med najvažnejšimi izvozniki so Fabrika automobila v Priboju, Crvena zastava v Kragujevcu in Tomos v Kopru. Prihodnje leto bo začela Jugoslavija izvažati tudi nove vrste vozil, tako na primer bo Tomos izvažala nove avtomobile Citroen.

Večje povpraševanje po lesu

Italijanski in nemški uvozniki se v zadnjem času živo zanimajo za mehak rezan les iz Podonavja. Tega lesa je letos malo, zaradi tega so se cene pričele dvigati. Gradbena dejavnost je živahna po vsej Evropi, zato so potrebe po lesu povsod velike. V začetku leta, ko so v državah bogatih z gozdovi računali, da se bo potreba po mehkem rezanem lesu letos povečala za 4-5% v primerjavi z lansko potrebo, je bil določen omejen obseg sečnje. Tako je les kmalu zmanjkal. K napačni cenitvi letošnje potrebe po lesu je pripomogla tudi Sovjetska zveza, ki je omejila svoj izvoz lesa, medtem ko so vsi pričakovali, da se bo njena letošnja prodaja na zunanje trge še povečala.

Avstrijski rezan les se je podražil ponekod tudi za 1000-1500 lir kub. meter. Prav tako so se dvignile tudi cene hlodovine v hribih. Navajamo povprečne cene rezanega lesa v lirah za kub. meter f.co Trbiž, blago neocarinjeno: 0-III 29.000 lir; manjše zasebne žage prodajajo ta les nekoliko ceneje (27-28.000 lir). Blago pod 4 m stane 23-24.555 lir kub. meter, vendar ga je na trgu prav malo.

Jugoslovanska podjetja ponujajo les tombante f.co Sežana po 23-29.000 lir kub. meter. Tranzit lesa čez Trst je živahen, zlasti v smeri proti Bližnjemu vzhodu. Prekupčevalci upajo, da bo kuwaiska vlada določila še v novembru nove uvozne kontingente. Trg v Severni Afriki ni razgiban. Na vzhodnih trgih se močno čuti konkurenca romunskega lesa.

EKSOTIČEN LES

Povpraševanje po eksotičnem lesu je prav živo, čeprav težijo prekupčevalci za tem, da pride do manjših kupčij. V zadnjem času niso zabeležili večjih kupčij verjetno zaradi tega, ker so cene v drugem polletju znatno napredovale. Les »Vawa« iz Ghane prihaja v Evropo neredno in z zamudo. Poleg tega je njegova cena razmeroma visoka. Uvozniki si zato prizadevajo, da bi našli primeren les v drugi državi, s katerim bi lahko uspešno nadomestili »Vawa«. Najprikladnejši se zdi zdaj azijski »Meranti«, ki ima še to prednost, da so za njegov prevoz v zadnjem času znižali pomorske prevoznine.

Navajamo cene nekaterih eksotičnih vrst lesa fob vkrcna pristaniša: mahagoni Tiama faq 36 dolarjev za kub. meter, Essesang faq 28 dolarjev, mahagoni Sappeli Abondicrom faq 42-46 dolarjev, mahagoni Sipo 46-48 dolarjev, Afrormosia »C« 26 funtov šterlingov za tono, mahagoni Sappeli Ghana faq 22/10 funta šterlinga za tono, Mansonia 18/10 funta šterlinga za tono, Obecke 18/10 funta šterlinga za tono.

Obsežni zaključki na zagrebškem sejmu

(Od našega stalnega dopisnika)

Zagreb, okt. 1960

Že prej smo ugotovili, da je zanimanje razstavljavcev in poslovnih ljudi za mednarodni jesenski zagrebški sejem 1960 preseglo najboljša predvidevanja. Sedaj lahko ugotovimo, da so bile ustvarjene tudi najugodnejše razmere za nadaljnje poslovanje te prireditve. Zagrebški velesejem je še enkrat potrdil svoj značaj izrazitega središča mednarodne trgovine in opravičil zaupanje svojih udeležencev v uspeh poslovnih možnosti, ki jih odpira ta prireditev.

Splošno zadovoljstvo domačih in inozemskih razstavljavcev, laskava priznanja in pohvalne izjave mnogih inozemskih državnih in poslovnih odposlanstev, ki so obiskala zagrebški sejem, a odlični poslovni izidi so zgovoren dokaz o poslovni aktivnosti zagrebškega velesejma in o njegovem vidnem doprinosu k uveljavitvi Jugoslavije kot industrijske države in pomembnega partnerja v mednarodni trgovinski izmenjavi.

SKLEPANJE KUPČIJ NA SEJMU

Za časa trajanja jesenske prireditve zagrebškega velesejma se je razvijalo zelo živahno poslovno delovanje razstavljavcev in kupcev, tako domačih kakor tujih. Čeprav je bil letošnji razstavni prostor v paviljonih povečan za 5.000 kv. metrov ter je tako dosegel 130.000 kv. metrov (k temu je treba prišteti razstavne prostore na odprtem), niso mogla dobiti zaželenega prostora vsa zainteresirana podjetja, tako da so se morali njihovi predstavniki zadovoljiti z drugimi možnostmi, ki jih je sejem dal na razpolago za navezavo stikov s poslovnimi partnerji.

Zanimiva je ugotovitev, da si je vrsta domačih podjetij zagotovila prodajo svojih izdelkov za daljšo dobo proizvodnje prav s pogodbami, sklenjenimi na velesejmu v Zagrebu. Nekatera podjetja so celo s takimi pogodbami vnaprej razprodala proizvodnjo za vse prihodnje leto. Ta podatek dokazuje, da nekatere tovarne in kupci uresničujejo svoje poslovne pogodbe prav na velesejmu, to je na mestu. kjer sta osredotočeni največja ponudba in največje povpraševanje. Lahko bi rekli, da se v teh petnajstih dneh trajanja velesejma gospodarsko življenje Jugoslavije razvija po sejemskih paviljonih in prostorih za poslovne razgovore. Skupaj s pogodbami za notranje tržišče se sklepajo tudi številne pogodbe s prisotnimi inozemskimi razstavljavci in kupci.

SKORAJ ZA 200 MILIJARD POSLOV

Navada jugoslovanskih podjetij, da sklepajo prav na sejmu v Zagrebu pogodbe za svoje nabave in pošiljke, se je letos prav glede poslovnega delovanja na notranjem tržišču še bolj utrdila. Obseg poslov je dosegel vrednost 193 milijard 191,168.000 dinarjev

POSEBNA POZORNOST IZVOZU

Poslovanje jugoslovanskih izvoznih in uvoznih podjetij je prav tako močno napredovalo, tako da je letošnji uspeh na tem področju mnogo večji od dosedanjih. Rekordne poslovne rezultate jugoslovanskih izvoznih podjetij je treba pripisati povečanemu izvozu jugoslovanskih proizvodov in izboljšanju njihove kakovosti, poleg tega pa tudi nenehnemu razširjanju zvez z inozemstvom in osvajanju novih trgov. Na letošnjem septembrskem sejmu v Zagrebu se je zbralo doslej največje število izvoznih podjetij. Njihov uspeh je prekoračil vse dosedanje rezultate. Jugoslovanski razstavljavci so potrdili, da je jesenski velesejem obiskalo nenavadno veliko število tujih poslovnih ljudi. Vse to predstavlja znaten doprinos velesejma k napredovanju jugoslovanskega izvoza in povečanju njegovega obsega.

O spremembah v strukturi jugoslovanskega izvoza se je že dostikrat pisalo, vendar se je lahko vsak poslovni človek lahko prepričal, da je sedaj Jugoslavija najbolj zainteresirana v izvozu končnih izdelkov. Ti napori niso bili zaman in o tem dokazuje poseben uspeh, ki so ga zabeležila nekatera jugoslovanska izvozna podjetja. Največji uspeh so zabeležila podjetja s področja strojegradnje, električne in kovinopredelovalne industrije, to se pravi, prav s tistih področij, ki so v pogledu povečanja izvoza najbolj pri srcu jugoslovanskim kompetentnim organom.

To kajpak ne pomeni, da niso druge gospodarske veje zabeležile zanimivih izvoznih poslov. To se najbolje vidi iz skupne vrednosti zaključenih pogodb, ki znaša 23 milijard 101,727.000 dinarjev ali 38,501.280 dolarjev.

Uprava zagrebškega velesejma se posebno zanima za to, da inozemski razstavljavci prikazujejo na sejmu take proizvode, ki bodo po svoji vrsti in kakovosti najbolje ustrezali domačemu tržišču. Temu načinu prikazovanja tujih izdelkov se je treba zahvaliti, da večina domačih podjetij ni kupovala samo razstavljenih proizvodov, temveč se je pogajala za dobavo večjih količin določenih izdelkov, kar je seveda vplivalo na povečanje obsega uvoznih poslov.

ZA 25 MILIJARD BLAGA IZ TUJINE

Jugoslovanska podjetja so pokazala največ zanimanja za razne opreme in reprodukcijsko blago, vendar ni bilo nič manjše zanimanje za izdelke široke potrošnje. Skupno je vrednost jugoslovanskih naročil za dobave inozemskih izdelkov dosegla 25 milijard 858,452.000 dinarjev ali 43,097.420 dolarjev.

Poleg poslov med samimi jugoslovanskimi podjetji in med jugoslovanskimi in tujimi podjetji se na zagrebškem sejmu razvija živahnejše poslovanje tudi med samimi tujimi udeleženci. Tudi letošnji zaključki na tem področju so bili znatno večji kakor v preteklih letih. Inozemska podjetja so zaključila medsebojne pogodbe za skupno vrednost 26 milijard 592,000.000 dinarjev, odnosno 44,320.000 dolarjev.

Če seštejemo rezultate, ki so bili doseženi na posameznih področjih, znaša skupna vrednost zaključenih kupčij 268 milijard 743,347.000 dinarjev. Zanimivo je pogledati, kakšne rezultate so dosegle posamezne veje jugoslovanskega gospodarstva. Na prvem mestu po vrednosti zaključenih poslov je strojegradnja (notranji promet 40 milijonov 417.628, izvoz 7,219.936.000 dinarjev), sledi elektroindustrija (38 milijard 185,062.000 — 7,123.825.000 dinarjev), kovinopredelovalna industrija (22 milijard 591,924.000 — 2,486.281.000 dinarjev), tekstilna industrija (18 milijard 263,927.000 — 1,955.756.000 dinarjev). Nato sledijo po vrsti prehranjevalna, kemijska, drvna industrija, proizvodnja motorjev in avtomobilov itd.

PREDSTAVNIKI IZ 46 DRŽAV

Jesenski zagrebški sejem je obiskalo 12 inozemskih državnih odposlanstev in številne druge gospodarske delegacije. Skupaj je obiskalo sejem 46 predstavnikov tujih držav, od tega iz 16 držav v Evropi. K poslovnemu povezovanju in olajševanju sklepanja pogodb so v veliki meri pripomogli Poslovno središče velesejma in razne druge ustanove, kakor tudi Odbor za zunanjo trgovino, Zvezna zunanjetrgovinska zbornica, Jugoslovanska investicijska banka, Jugoslovanska kmetijska banka, Narodna banka FLRJ, Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino, Ravnateljstvo za surovine itd., predstavniki strokovnih združenj Zvezne industrijske zbornice. S prisotnostjo vseh teh organov je bilo v veliki meri olajšano vsestransko gospodarsko sodelovanje med vsemi udeleženci velesejma.

PRIPRAVE ZA SPOMLADANSKO PRIREDITEV

Omenili bi še, da je letošnji jesenski sejem v Zagrebu obiskalo 1,452.000 ljudi. Ta podatek nas lahko prepriča, kako velike možnosti povezave s širokimi krogi potrošnikov so se nudile vsakemu razstavljavcu. Medtem ko so razstavljavci iz 29 evropskih in čezmorskih držav zadovoljni zapuščali prostore zagrebškega velesejma, so se začele priprave za prihodnjo spomladansko mednarodno prireditev, ki bo v času od 14. do 23. aprila leta 1961.

»GOSPODARSTVO«
izhaja trikrat mesečno. — UREDNIŠTVO in UPRAVA: Trst, ul. Geppa 9, tel. 38-933. — CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 15. — NAROČNINA: letna 850 lir, polletna 450 lir. Pošt. ček. račun »Gospodarstvo« št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 550 din, polletna 300 din; za ostalo inozemstvo 3 dolarje letno. Naroča se pri ADIT, DRŽ. ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3/I, tek. rač. štev. 600-70/3-375 — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 50 lir, za inozemstvo 60 lir
Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce
Založnik: Založba »Gospodarstva«
Tiskarna »Graphis« v Trstu.

Za 50 milijard poslov v Beogradu

Dne 25. oktobra se je v Beogradu zaključil I. mednarodni sejem gradbeništva. Sejem je doživel popoln uspeh. S tem v zvezi naj omenimo, da so razstavljalci prodali skoraj vse razstavljene stroje; poleg tega pa so sklenili kupčije tudi za dobavo strojev v prihodnjih mesecih. Obseg poslov je dosegel 50 milijard dinarjev. Tuji razstavljavci so lahko zadovoljni, saj so podpisali dobavnih pogodb za skoraj 10 milijard dinarjev. Sejem si je ogledalo čez 200.000 obiskovalcev. Med drugimi so si ogledali razstavljene stroje tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, poljski minister za pomorstvo Stanislav Darski, poljski poslanik v Beogradu Aleksander Maleczky. Sejem si je ogledalo tudi več odposlanstev iz tujine, tako gospodarsko odposlanstvo Vzhodne Nemčije in odposlanstvo iz Gvineje.

DANSKI BEKON V LONDONU DRAŽJI

Dne 3. novembra so cene danskega bekona v Londonu poskočile, in sicer vrsta Grade A za 10 šilingov na 300 šilingov za hundredweight (50,8 kg) in Grade B za 15 šilingov na 290 šilingov.

CENA ANGLEŠKEGA JEKLA NEIZPREMENJENA. Angleški urad za železo in jeklo je sklenil, da ostanejo cene jekla na Angleškem neizpremenjene, čeprav so se proizvodni stroški povečali.

Pomorstvo

NOVA PROGA JUGOSLOVANSKE OCEANSKE PLOVIDBE

Konec oktobra je odplula iz Kotora motorna ladja »Zeta«, last Jugoslavenske oceanske plovidbe. S tem je pričela obratovati nova proga Jadransko morje - Srednja Amerika - Južni Pacifik. Slovesnosti ob tej priložnosti, so se v kotorskem pristanišču udeležili gospodarstveniki iz Avstrije in Češkoslovaške. Na novi progi bo ladja plula vsakih 45 dni. Na krovu je prostora tudi za 12 potnikov. »Zeti« se bosta pridružili še dve ladji, ki sta v gradnji v ladjedelnici »3. maj« na Reki. Ladje plovejo z Reke v Trst, Bari, Genovo, Barcelono, Lisbono, nato čez ocean v Ameriko.

LADJE JUGOLINIJE
(Odhodi iz Trsta)

Proga Jadransko morje —
— **Indija — Pakistan:** Učka 10. novembra, Velebit 18. nov., Romanija 5. decembra.
— **Indonezija — Daljni vzhod:** Velebit 18. novembra.
— **Sev. Kitajska — Japonska:** Velebit 18. novembra.
— **Sev. Evropa:** Zadar 17. nov., Užice 25. nov.
— **Sev. Afrika:** Zadar 17. nov., Srbija 18. nov.
— **Sev. Amerika:** Srbija 18. nov.
— **Južna Amerika:** Drvar 25. nov., Treći maj 15. decembra.
— **Perzijski zaliv:** Topusko 30. nov.

JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA
Proga Jadransko morje —
— **Grčija (tedenska):** Istra 15. nov.
— **Grčija — Kreta (14-dnevna):** Lastovo 25. novembra.

Novo življenje po bohinjski progi v Gorico

Gorica, nov. 1960

Mesec dni je za nami, odkar je po predolgih petnajstih letih vlak vnovič zapeljal po tračnicah, ki vežejo dve goriški postaji, ki sta bili po razmejitvi leta 1947 izročeni različnima državnima upravama. Na jugoslovanski strani je ostala takoimenovana svetogorska postaja, ki ji danes pravijo Nova Gorica, na italijanski strani pa je centralna postaja, ki ji je še danes ostalo to ime. Na mestnih avtobusih v Gorici imenujejo še danes zaključek proge štev. 1 »Montesanto«, kot da ne bi bodeča žica delila na dva dela obširnega trga pred tem postajnim poslopjem Nove Gorice.

Bodeča žica je septembra 1947 bila položena tudi čez tračnice nekje zapadno od Šempetra. Nič več ni bilo železniških delavcev, ki bi čistili in urejevali tračnice, med njimi se je razrasel plevel in neomejeno gospodoval dolga leta. Na železniškem prehodu na Tržaški cesti, ki veže čez Kras Gorico s Trstom, so z leti obcestne table, ki so opozarjale na železnico, postale popolnoma anahronistične. Tako kot vse ostalo življenje sta tudi dve železniški progi, ki sta v preteklosti toliko pripomogli k rasti in blagnji Gorice kot trgovskega središča, šla vsaka svojo pot. Na jugoslovanski strani, kjer ni proga elektrificirana, so šli vlaki le na Jesenice, v Ajdovščino in v Sežano. Na italijanski strani pa so urniki na stenah kazali le odhode v smeri Trsta in Vidma. Železničarji so si postali tuji, plevel na progi je postavil med nje močnejšo ograjo kot je bodeča žica.

Ta ograja je uradno padla 2. oktobra letos. Tega dne je vlak prvič uradno stekel po obnovljeni progi iz Gorice v Novo Gorico. V potniškem vozu je bilo vse polno funkcionarjev italijanskih državnih železnic, obmejne policije, gospodarskih organizacij in časnikarjev. Na postaji v Novi Gorici so jih pričakovali njihovi stanovski tovariši z druge strani meje. Po uradnih govorih na novogoriški postaji so se z vlakom v Gorico pripeljali tudi jugoslovanski predstavniki in v Gorici se je nato vršil drugi del slavnosti.

Podrta je bila tako tudi na tem področju pregraja, ki so jo ljudje postavili leta 1947. Medtem se je pri nas zgodilo že precej stvari. Uveden je bil obmejni promet, odprli so se mnogi obmejni bloki, ljudje svobodno hodijo z ene na drugo stran, trgovina se ugodno razvija in kaže, da se bo še povečala.

Vlak vsak dan teče na obnovljeni progi in otroci, po navdušenju prvih dni, nič več ne tekajo za njim. Ob njegovi prvi vožnji so ga ljudje, ki živijo ob progi navdušeno pozdravljali vedoč, da je z njim prišlo nekaj novega. In to nekaj novega bo prišlo tudi v goriško gospodarstvo in prvi znaki, čeprav šele začetni, se že opažajo.

V tem igrata veliko vlogo tržaško pristanišče in avstrijsko zaledje. Bralcem »Gospodarstva« bodo brez dvoma znani napori tržaških gospodarstvenikov, ki imajo opravka s pristaniščem, da se doseže od uprave italijanskih železnic znižana tovorna tarifa od meje pri Trbižu do Trsta, da bi tako avstrijsko blago prihajalo v Trst in ne odhajalo na Reko ali celo v Hamburg. Znano jim je tudi, da je vlada v Rimu po dolgem prigovarjanju sklenila zgraditi novo železniško progo od Zagraja do Sv. Ivana ob Nadiži (San Giovanni al Natisone), ki bi razdaljo med Trstom in Avstrijo skrajšala za približno osem kilometrov. S to progo bi bilo seveda pomagano tržaškemu pristanišču, vendar pa bi s tem izgubila Gorica, ker bi bilo možno, da bi nekega dne izgubila ne le tovorni, ampak tudi potniški promet in bi tako zašla v mrtev kot.

Odprtje proge med Gorico in Novo Gorico je tržaškemu pristanišču prineslo precej kisika. Proga iz Beljaka čez Trbiž in Videm v Gorico meri 157 km, iz Beljaka čez Jesenice in Novo Gorico v Gorico pa le 136 km. Torej celih 21 km manj! Prevozniki v tržaškem pristanišču sami dobro vedo, kakšen prispevek pomeni 21 km manj, posebno še po taki progi, ki ni zelo obremenjena in ki bo prišla do svoje veljave danes ponovno iz istega vzroka, zaradi katerega je bila zgrajena: za boljšo povezavo Trsta z Avstrijo.

Novo progo čez Novo Gorico so prevozniki že pričeli uporabljati. Vsak dan večje je število tovornih vagonov, ki gredo iz Trsta v Avstrijo po tej poti ali pa prihajajo iz Avstrije v tržaško pristanišče. V Gorici so se nalašč ustanovile prevozniške agencije in pričakovati je, da se bo tudi ta dejavnost kmalu povečala. Na vidiku je tudi uvedba ekspresnega vlaka Dunaj - Trst, ki naj bi vozil po tej progi; tako bi potniki po tej progi morda prihranili kake pol ure.

Vzporedno z zadovoljstvom zaradi obnovljene proge med Gorico in Novo Gorico pa se v Gorici veča odpor proti nameravanemu pričetku gradnje proge Zagraj - San Giovanni al Natisone, ki je po obnovitvi nekdanje proge postala nepotrebna. S posebnim zakonom je vlada že nakazala v ta namen nekaj finančnih sredstev, ki jih bodo potrebovali za gradnjo proge. Trgovinska zbornica v Gorici, gospodarske organizacije in politične stranke so že pričele akcijo za preprečitev tega dela. Razpoložljiva denarna sredstva naj bi vlada rajši uporabila za ureditev sodobne cestne zveze med Palmanovo, kjer se bo avtocesta, ki bo prihajala iz Avstrije, vezala z avtocesto Trst - Benetke, in Gorico; kajti glede na napredovanje vedno večjega gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo, zavzema Gorica vsak dan večjo važnost v trgovinski izmenjavi med sosednima državama.

m. v.

Takšna je Ljubljana...

II.

Ljubljana, jeseni

Ko pride Tržačan v Ljubljano, ga prevzame v Ljubljani predvsem prevladujoča zelena barva: zelenje vrtov, nasadov, parkov in gozdov, ki z vseh strani prodira v mesto. V središču mesta opaziš, da se redke ulice, ki bi imele enakomerno visoke vrste hiš z obakraj ceste, temveč štrle nad vrsto pritličnih ali enonadstropnih stavb sodobne šestnadstropnice. Če te zanese pot v predmestje, se boš čudil novim stolpnicam in modernim stanovanjskim blokom, medtem ko te v sredini mesta pozdravlja še s prenekaterega kota domačnost nizkih strmih streh in prostranost podeželskih dvorišč.

Tujci nekako zviška gledajo naše poskuse v uravnavanju hitro rastočega cestnega prometa in nimajo najboljšega mišljenja o tem, kako vozijo naši vozači po mestu.

Večerna razsvetlitev osrednjih ulic se je izboljšala, toda še zmeraj zaostaja za razvojem časa. Avtobusne proge so v redu, sodobne, na nekaterih progah nekoliko preredke vožnje in s preveliko natrpanostjo.

Trgovine so zmeraj prenapolnjene in se na primer Tržačani in drugi čudijo, kako je zaradi takšnega navala kupcev sploh mogoče kaj izbrati. Trgovinski lokali so se v Ljubljani zelo izboljšali in nikjer ni več nekdanjih kramarskih lukenj ali pa nehigienskih trgovin z živili, kjer je bilo vse skupaj zmešano. V notranji ureditvi prekašajo nekatere prehrambene trgovine z živili lokale v tujini. Je pa trgovin odločno premalo in še kar jih je, so osredotočene okoli mestnega središča »Pri pošti«. Osebje po trgovinah pokazuje vsaj povečano zavzetost, je pa še daleč od ljubeznivosti in prizadevanja, privabiti in ohraniti si kupca, kot je to na primer na Tržaškem. Po drugi strani pa je res, da ni primerov prevar in podtikanja slabega blaga za visoko ceno.

LJUBLJANSKA KUHINJA SE JE IZPOPOLNILA

Tujca, ki ne pozna krajevnih razmer, bo začudilo, da so v Ljubljani vsi buffeti, gostilne, gostišča in restavracije (takšna je uradna gostinska lestvica), kar ob vseh urah precej polni. Kaj pa ne bi bili, ko ima Ljubljana pri še enkrat večjem številu prebivalcev, točno polovico manj gostiln. Cene so za Tržačana v gostilnah dostopne, primerne, so se pa — to so tujci opazili —, v zadnjem letu začele nevarno približevati tržaškim. Okusno pripravljajo mesne jedi, juhe, divjačino, manj primerno morske ribe, izogibati se je treba špagetov in riža, ki jih, kot v večini evropskih držav izven sredozemskega območja, tudi v Ljubljani ne znajo pripraviti. Pač pa so posamezni obroki hrane, porcije, neprimerno večji kot v Trstu ali kjerkoli drugod. Dolgo sožitje Slovencev s Srbi je znatno izboljšalo gastronomsko veščino po gostilnih: mimo čevapčičev in ražnjičev so dobili paradižniki, sladka paprika in druge okusnejše stvari svoje mesto poleg dunajskega zrezka, krompirja in solate. Vse kolajne, ki jih razdelujejo vsako leto na vinskih razstavah v Ljubljani prav gotovo izvrstnim, žlahtnim slovenskim traminc em, burgundcem, rizlingom, šiponom, sauvignonom, tokajcem, pinotom, merlotom, modrim frankinjam in kakor se že imenujejo

vestnik SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 78-08
SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Obvezno socialno zavarovanje tudi za trgovce

Pred nekaj dnevi je italijanski parlament odobril zakon o obveznem socialnem zavarovanju trgovcev. Obvezno zavarovani bodo morali biti vsi lastniki podjetja ali trgovskega obrata, njihovi družinski člani, kateri živijo v njihovo breme, sorodniki, ki delajo v istem podjetju in njihovi družinski člani, in tudi vsi družabniki družbe na kolektivno ime.

Da bi lahko uživali koristi obveznega socialnega zavarovanja se bodo morali vpisati trgovci na drobno v **posebni seznam**, ki bo shranjen pri trgovskih zbornicah. Posebna komisija bo sestavila imenik upravičencev in bo delovala po navodilih sporazumno z Osrednjo komisijo.

KDAJ ZAČNE TEČI PRAVICA DO ZDRAVSTVENE OSKRBE

Vpisani zavarovanec ima pravico do zdravstvene oskrbe 90 dni po vpisu, medtem ko imajo sinovi in soprog pravico od dneva rojstva oziroma poroke. Med oskrbo sodi tudi sprejem v bolnišnico, zdravniška pomoč (pregled in zdravljenje) pri boleznih, ki zahtevajo poseg specialistov ter pomoč pri porodu. Druge lažje oblike pomoči so določene na prostovoljni podlagi ter jih bodo lahko dajale že obstoječe prostovoljne blagajne, za to nalašč pooblaščene. Zdravniki, ki bodo dajali zdravstveno pomoč, bodo morali biti vpisani v poseben seznam tako, da bodo trgovci lahko izbirali svojega zaupnega zdravnika.

KOMU BO POVERJENO VODSTVO RAZNIH ORGANIZMOV?

Zakon določa, da bodo razne organizme vodili sami trgovci in prav zato bodo morali trgovci, razdeljeni v tri kategorije (redni trgovci, krošnjarji ter trgovski zastopniki in potniki), imenovati za vsako občino svojega predstavnika, in sicer enega na vsakih trideset trgovcev; izvoljeni predstavniki pa bodo morali izvoliti v pokrajinski stopnji upravni odbor svoje bolniške blagajne. Osem članov bo zastopalo stalne trgovce, štirje krošnjarje in eden zastopnike in trgovske potnike.

FINANSIRANJE BLAGAJNE

K vzdrževanju blagajne bodo prispevali trgovci in država. Trgovci bodo prispevali za vsakega člana, tudi družinskega 1500 lir letno, če je njihov čisti zaslužek manjši od milijona lir; 3000 lir, če je njihov čisti zaslužek od enega do enega in pol milijona; če pa čisti zaslužek oziroma dobiček presega zadnji znesek in ne presega treh milijonov (kar je maksimum, da ima lahko nekdo pravico do omenjenega zavarovanja), je določen letni prispevek 3.500 lir. Država bo pa prispevala po svoji strani za vsakega upravičenca po 1.500 lir, kar bo predvidoma doseglo letno 4 milijarde lir.

Za poslovanje bo sestavljen poseben pravilnik, ki bo dopolnil in izpopolnil omenjeni zakon.

Opozarjamo zlasti člane na pomen in važnost bolniške blagajne za trgovce. Že zdaj naj mislijo na ljudi, ki jih bo treba izvoliti, da jih bodo zastopali v omenjenem upravnem odboru blagajne. Vsekakor se bomo vrnili še k zadevi in bomo sklicali za to sestanke zainteresiranih članov trgovcev. Važno je tudi, kateri zdravniki bodo vključeni v določeni seznam. Seveda se bomo potrudili, da bomo zahtevali vključitev zdravnikov, katerim zaupamo.

DRAGINJSKA DOKLADA ZA NAMEŠČENCE V JAVNIH LOKALIH

Za tromesečje november 1960 in januar 1961 ostane draginjska doklada nespremenjena. Zato so veljavne še vedno prejšnje tablice za tromesečje avgust- oktober 1960.

PRIJAVA NEZGOD IN USLUŽBENCEV

Opozarjamo člane, naj nemudoma prijavijo morebitne nezgode svojih uslužbencev, kajti za zakasnelo prijavo določa zakon denarno globo, in kar je še hujše, tudi plačilo bolnišnice in drugih odškodninskih dajatev. Točno je treba prijaviti tudi na novo zaposlene uslužbence, ker tudi za to so precejšnje denarne globe in sitnosti. Zlasti prosimo, da se ravnajo po teh nasvetih in določilih člani, za katere vodi delovne knjige in izpolnjuje prijave za bolniško zavarovanje naš urad.

DELOVNI URNIK

Opozarjamo člane, naj izobesijo na vidnem mestu v svojem obratu delovni urnik, ker bodo sicer imeli nepotrebne sitnosti in bodo kaznovani z denarnimi globami.

KRONIKA

NOVA TELOVADNICA PRI SV. IVANU ZA SLOVENSKE DIJAKE

V soboto so v veliki šolski stavbi, kjer so nastanjene slovenske šole (trgovska akademija, učiteljišče, trgovska šola in osnovna šola) in ki je bila zgrajena za časa anglo-ameriške vojaške uprave, odprli novo telovadnico. Svečanosti je prisostvovala dolga vrsta predstavnikov pristojnih oblastev, med njimi vladni generalni komisar dr. Palamara, šolski skrbnik prof. Pugliarello, pokrajinski predsednik prof. Gregoretti in župan dr. Franzil. Ob tej priložnosti so si predstavniki oblastev ogledali vso stavbo, kjer so nastanjene slovenske šole. Zato je toliko bolj čudno, da ni bil k svečanosti povabljen noben slovenski šolnik. Telovadnico bodo uporabljali tudi otroci iz sosednje italijanske šole.

OBVESTILO KMETOVALCEM

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo izdaja nakazila za prispevke za nakup raznih sredstev, s katerimi pobijamo mrčes. Hkrati izdaja tudi nakazila za prispevek za nakup odbranih semen žitaric ter semen špinače, graha, redkvice, motovilca in fižola.

DEKLETA SE PRIDNO UČIJO. Statistika je na Bavarskem ugotovila, da je v šolskem letu zaostalo na srednjih šolah 7.788 fantov (8,3%) in 2.419 deklet (4,9%).

25 MILIJONOV ZA ŠOLSKE KNJIGE. Samo ena večja knjigarna v Trstu je v dobrih treh tednih meseca oktobra prodala za okoli 25 milijonov lir šolskih knjig.

NAROČENE TRI LADJE ZA PROMET Z ISTRO. Družba Navigazione Alto Adriatico je naročila v ladjedelnici Felszegy v Miljah tri ladje, ki jih bo prihodnje leto postavila na progo Trst - Pulj, in sicer bosta imeli dve po 350 brt. in ena 450 brt.

NAŠE SOŽALJE

V Trstu je umrl Savel Kalin, v Soči pri Gradiški je utonil 38-letni delavec Marij Mržek.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 12. novembra ob 21. uri v Avditoriju v Trstu
KRSTNA PREDSTAVA
Jože Javoršek:

»MANEVRI«

Komedija v dveh delih
Režiser — Jože Babič
Asistent režije — Adrijan Rustja
Scenograf — inž. arh. Niko Matul
Kostumograf - inž. arh. Milena Matul
Glasba — Aleksander Vodopivec
Besedilo songa — Tit Vidmar

Ponovitev iste predstave v nedeljo, 13. novembra ob 17. v Avditoriju. Prodaja vstopnic od četrtka dalje v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška, 20 (v soboto do 18. ure), ter v soboto od 19 do 21. in v nedeljo od 15. do 17. v kavarni Moscolin, Ul. Teatro Romano 2, tel. 31-342, (nasproti Avditorija).

Izid pokrajinskih in občinskih volitev

V nedeljo in ponedeljek dopoldne so bile na Tržaškem pokrajinske volitve, v devinsko - nabrežinski občini, Zgoniku, Dolini in Miljah pa tudi občinske volitve. Slovenci so v glavnem nastopili na listah Neodvisne socialistične zveze, Komunistične partije Italije in na »Slovenski listi« (Slov. demokratska zveza in Katoliška skupnost); precej glasov se je porazgubilo tudi za indipendentiste. Pri pokrajinskih volitvah je bilo za Neodvisno socialistično zvezo oddanih 5.907 glasov (izvoljen en kandidat, in sicer ing. Josip Pečenko); komunistična stranka je prejela 46.901 glasov (6 pokrajinskih svetovalcev); Slovenska lista 4.803 (nobenega svetovalca). Ostali glasovi so bili porazdeljeni takole: Krščanska demokracija 70.982 (9 svetovalcev), Italijanska socialdemokratska stranka 14.114 (2), Italijanska republikanska stranka 5.580 (1), Gibanje za neodvisnost Svobodnega tržaškega ozemlja 4.970 (0), Italijanska liberalna stranka 6.912 (1), Italijanska socialistična stranka 11.105 (1), Italijansko socialno gibanje (neofašisti) 28.240 (3), Italijanska demokratska stranka (bivši monarhisti) 2.405 (0), druga lista neodvisnežev (Unione triestina) 4.987. Ti podatki so začasni, vendar večjih sprememb ne bo.

Pri prejšnjih pokrajinskih volitvah leta 1956 so bili glasovi oziroma mesta v pokrajinskem svetu takole razdeljena: Neodvisna socialistična zveza 4.154 (2,16%, nobenega sedeža), Komunistična in Socialistična stranka 54.825 (28,53 odst., 8 sed.), Slovenska lista 4.097 (2,14 odst., nobenega sed.), Krščanska demokracija 59.092 (30,75%, 11 sed), Socialdemokratska stranka 17.273 (8,98%, 1 sed.), Republikanska stranka 8.014 (4,55 odst., 1 sed.), Gibanje za neodvisnost in Unione Triestina mesta nastopile, Italijansko soc. gibanje (neofašisti) 28.231 (14,68%, 2 sed.), Italijanska demokratska stranka ni nastopila, pač pa so Monarhisti prejeli 6.212 glasov (3,24 odst., 1 sed.), Gospodarsko gibanje 5.246 (2,73%, nobenega sedeža) in Radikalna stranka 745 glasov.

Izid občinskih volitev je bil naslednji: v devinsko-nabrežinski občini »Občinska lista« (skupna lista Slovencev) 1.989, Krščanska demokracija 1.084, Italijanska soc. stranka 173, Socialdemokratska stranka 107; Zgonik: Občinska demokratična lista 446, Slovenska lista 209 in Krščanska demokracija 70; Dolina: Občinska demokratična lista (Neodvisna soc. zveza in komunistična stranka) 1.743, Slovenska lista 521, Krščanska demokracija 499 in Italijanska socialistična stranka 250; Milje: Italijanska komunistična stranka 4.529, Krščanska demokracija 2.459, Italijanska socialdemokratska stranka 520, Italijanska republikanska stranka 233 in Italijansko soc. gibanje (neofašisti) 325, Italijanska socialistična stranka 245. V Nabrežini, Zgoniku in Dolini bodo torej župani Slovenci. Priseljeni Istrani volijo v glavnem za Krščansko demokracijo in neofašiste. Volilna udeležba v slovenskih občinah in Miljah je bila zelo velika.

TEŽAVE NAŠIH LADJEDELNIC. V ladjedelnici Felszegy v Miljah je danes zaposlenih 540 nameščencev in delavcev, še nedavno jih je bilo okoli 1000. V ladjedelnici Sv. Roka v Miljah, ki jo je prevzel »Tržaški arzenal«, dela zdaj okoli 200 ljudi; v ladjedelnici ne gradijo več novih ladij, temveč samo popravljajo stare ladje. V ladjedelnici Felszegy bodo zgradili dve 5.000-tonski ladji za Formozo.

Glas iz občinstva

ZAPOSTAVLJANJE SLOVENŠČINE TUDI NA SLOVENSKEM RADIU

Neki naš naročnik nam piše:

»Ko sem pred nekaj dnevi oddal pismo za „glasbo po željah" na slovenskem radiu, sem opazil na vratih slovenskih poročil prav čedno novo tablico. Bil sem pa nemalo presenečen, ko sem ugotovil, da je napis izključno v italijanščini, čeprav gre za slovenski urad. Zapisano je „Giornale radio — Redazione slovena". Dokler ni bilo nobenega napisa, tudi razločevanja (diskriminacije) ni bilo. Zdaj pa je zapostavljanje očitno. Moje presenečenje je bilo toliko večje, ko mi je prijatelj povedal, da so vsi napisi na nemških programskih uradih radijske postaje v Bocnu **dvojezični.**

Čudim se, kako je moglo osrednje ravnateljstvo RAI-TV uporabiti dvojno mero, ko je vendar znano po svoji nepristranosti. Razen tega priznavata oba sporazuma, londonski in pariški, obema manjšinama iste pravice do **uradne uporabe** tako slovenskega kot nemškega jezika. Jasno, je da hoče nekdo tu poriniti slovenščino s stopnje enakopravnega jezika kar na tretje mesto, oziroma jo popolnoma izriniti. Upravičeno se mi je zbudil sum, da gre v tem primeru za krajevno samovoljo, o kateri osrednje ravnateljstvo RAI-TV morda prav ničesar ne ve. Zato bo verjetno vsa krivda na tukajšnjem vodstvu radijske postaje.

Prosim Vas, da bi objavili v »Gospodarstvu« moje pismo ter tako opozorili slovensko javnost na novo nezakonito zapostavljanje slovenskega jezika na slovenskem radiu pred italijanskim in nemškim. Upam, da bo tržaško ravnateljstvo uvidelo svojo napako ter poskrbelo, da se izključno italijanska tablica zamenja z dvojezično, kakor se je to zgodilo v okviru iste ustanove v Bocnu.« **M. D.**

Turizem

OLIMPIJSKE IGRE KOT TURISTIČEN POSEL

V času olimpijskih iger je v Rim prispelo 196.986 turistov, a načitev so zabeležili 1.234.972. Velika večina turistov je prihajala iz tujine, in sicer 75% vseh turistov in 84,3% načitev. V Rimu je 224 hotelov, 399 gostišč s prenočiščem, 229 gostiln s prenočiščem, 3 mladinski hoteli in 5 kampingov. Osrednji zavod za statistiko je vodil evidenco prihodov in načitev v gostiščih v času od 23. avgusta do 11. septembra. Poleg tega so za čas olimpijskih iger pripravili v Rimu še vrsto drugih gostišč, tako olimpijsko naselje, naselje časnikarjev, 5 kampingov in spremenili v prenočišča številne šole, itd. V teh gostiščih je Osrednji zavod za statistiko vodil evidenco od prihoda prvega gosta do odhoda zadnjega gosta. Tujci so se ustavljali po večini v kampingih in mladinskih hotelih, kjer so predstavljali skoraj 100% vseh gostov, njihov delež v hotelih pa računajo na okoli 62,2%. Največ turistov je prišlo iz Združenih ameriških držav (23%), nato so sledili Angleži (12,6%), Francozi (11,8%), zah. Nemci (11,7%) itd. Povprečno se je vsak turist zadržal v Rimu 7 dni. Najdalje so povprečno ostali v Rimu Arabci (10 dni), Jugoslovani (13 dni) itd.

LETOS VEČ TURISTOV V ITALIJI. Po začasnih podatkih je letos prišlo v Italijo v prvih sedmih mesecih okoli 9 milijonov tujih turistov, lani pa v istem času le 8,3 milijona.

„Južni Tirol v zakristiji"

Pod naslovom »Gornje poadižje v zakristiji« je milanski tednik L'Europeo, priobčil zanimive podatke o gledišču Vatikana in katoliške duhovščine na Južnem Tirolskem, v Avstriji in Zahodni Nemčiji, o južnotirolskem vprašanju. Dr. S. Magnago, predsednik južnotirolske ljudske stranke je izjavil, da stranka ne odneha od zahteve, da se bocenski pokrajini prizna avtonomija, poroča L'Europeo. Tako bo južnotirolsko vprašanje ostalo trn v boku italijanske vlade. Glede odnosov nemške duhovščine na Južnem Tirolskem, do Vatikana pravi list, da se med nemškimi duhovniki opaža težnja za neodvisnostjo, ki doslej ji ni bilo para. Štirje kardinali in en nadškof nemškega jezika so svojo oblast izkoristili, da priporočijo rešitev južnotirolskega vprašanja v nasprotju z nekaterimi smernicami vatikanskega državnega tajništva. Ko je Avstrija predložila zadevo pred Organizacijo združenih narodov, sta dunajski nadškof kardinal Koenig in salzburški nadškof Andreas Rohracher razposlala pisma o južnotirolskem vprašanju mnogim evropskim in izvenevropskim škofom, da bi se zanimali za položaj nemške manjšine na Južnem Tirolskem; ti škofje naj bi pri svojih vladah skušali vplivati, da bi te podprle južnotirolsko stvar. Takšna priporočilna pisma so prejeli mnogi škofje v Franciji, Belgiji in Kanadi. V teh pismih je bilo govora tudi o samoodločbi Nemcev na Juž. Tirolskem. Nemški kardinali Joseph Frings, Joseph Wendel in Julius Döpfner so izrazili svojo solidarnost nemških škofov. Prepis tega pisma o solidarnosti nemških škofov naj bi bil poslan tudi katoliškim škofom v Združenih ameriških državah.

Ker se Sveta stolica po navodilih papeža Janeza XXIII. noče vmešavati v južnotirolsko vprašanje, je bila akcija avstrijskih in nemških škofov neprijetna. List poroča dalje, da so se duhovniki nemške narodnosti na Južnem Tirolskem pridružili skrajnežem in da nekateri celo sami vodijo Južne Tirolce. Vatikan je v vsej zadevi zelo previden, ker so se na Južnem Tirolskem pojavile že struje protestantske propagande. Apostolski administrator v Innsbrucku msgr. Paulus Rusch naj bi skušal po nalogu Vatikana prepričati katoliško duhovščino na Južnem Tirolskem, da se bolj umakne iz politike, toda v tem pogledu je le malo uspel. Brez uspeha je bilo tudi posredovanje briksenškega škofa J. Gargitterja. Med nasprotniki italijanske politike je zlasti pater Fritz Ebner, ki je neke vrste namestnik šolskega skrbnika v bocenski pokrajini; ta je nekemu ameriškemu časnikarju izjavil, da hočejo južni Tirolci takšno avtonomijo, kakor jo imajo švicarski kantoni. Južnotirolska duhovščina nastopa odločna proti sklepanju mešanih zakonov med južnimi Tirolci in Italijani.

— • —

SAMO EN FOTOGRAF V ENI CERKVI. »Naš vestnik«, mesečno glasilo duhovnikov na Tržaškem poroča, da so bile s škofijsko odločbo poroke ob nedeljah v načelu odpravljene. Izjemno bodo ob nedeljah v Trstu poroke samo v eni cerkvi, in sicer v Ulici Besenghi; vse poroke bodo ob isti uri. Navzoč bo lahko en sam fotograf. Do te omejitve je prišlo, ker je bilo doslej po cerkvah zaradi poroke preveč posvetnega šuma.

Kultura in življenje

SLOVENSKA JAVNOST ZA UZAKONITEV SLOVENSKIH ŠOL

Svojčas smo že poročali o vladnem osnutku zakona za ureditev slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem. Gre za tako imenovani Medicijev osnutek, in sicer po imenu prosvetnega ministra Medicija, ki je v prejšnji Tambronijevi vladi predložil ta osnutek v odobritev na seji ministrskega sveta, nakar so ga poslali v nadaljnji postopek pred pristojni parlamentarni odbor.

Medicijev osnutek je boljši od zloglasnega Rossijevega, ki je naletel na odločen odpor pri vsej slovenski javnosti v Italiji. Vendar tudi Medicijev osnutek ne zadovoljuje popolnoma. Zato so vse slovenske politične in kulturne organizacije v Italiji složno nastopile s spomenico, ki so jo pretekli teden naslovile na vladnega predsednika Fanfanija s predlogom, naj se vladni osnutek zakona za ureditev slovenskega manjšinskega šolstva v Italiji spremeni z smislu želja in potreb neposrednio prizadete slovenske manjšine.

Kot prvo predlagajo slovenske politične in kulturne organizacije, naj se osnutek raztegne tudi na Videmsko pokrajino, kjer žive v njenih obmejnih predelih beneški Slovenci, ki že skoraj 100 let čakajo na šole v lastnem jeziku.

Slovenske politične in kulturne organizacije se v nadaljnjem delu resolucije zavzemajo za razne koristne popravke, ki naj bi iz vladnega osnutka napravili res življenjski ukrep v korist slovenske manjšine v Italiji. Od važnejših predlogov omenjamo zahtevo, da se osnovne šole ukinjajo ne na pobudo pristojnega šolskega skrbnika, ampak z odlokom republiškega predsednika. Tako bi se slovenske osnovne šole zavarovale pred morebitno samovoljo nam nenaklonjenih skrajnežev. Krivična je tudi določba, da smejo obiskovati slovenske šole samo italijanski državljani; gre za razločevanje (diskriminacijo), ker kaj takega ne velja za italijanske šole. Slovenske šole naj bodo namenjene vsem Slovencem, ki živijo pod Italijo. Razen tega bi zelo kvarno vplivalo na razvoj slovenskega šolstva, če bi poučevanje italijanščine poverjali italijanskim učiteljem. Slovenski šolniki, ki so kvalificirani za poučevanje italijanščine, lahko ta predmet učijo na italijanskih šolah; zakaj ga ne bi smeli z večjo upravičenostjo in koristnostjo učiti na slovenskih? Vsi funkcionarji in člani raznih usposobljenostnih ter drugih izpraševalnih komisij morajo popolnoma obvladati slovenski jezik. Učni načrti za slovenske šole naj očuvajo narodnostno-kulturni značaj učencev.

PRED NOVO SEZONO SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU

Z »Glasbeno skrinjico« nas je Slovensko gledališče v Trstu uvedlo v predsezonsko razpoloženje. Izbira je bila primerna. Zato naša javnost s tem večjim zanimanjem čaka na uradni začetek nove sezone, ki bo ta teden z Javoršekovimi že dolgo napovedanimi »Manevri«. To je lahka komedija, glede katere pa moramo reči, da bi verjetno bolje učinkovala sredi repertoarnega napora nove sezone, ne glede na dejstvo, da gre za krstno predstavo. Zahtevnejše delo bodo »Stoli« Romuna Jonesca. Drama je avantgardistično drzna in zato dostopna le izbranemu občinstvu. Ema Starčeva se nam bo v njej spet predstavila kot gost. Človečanska nota je značilna za delo Francoza Cassona »Drevesa umirajo stoje!« Za naše malčke je poskrbljeno z Golievo »Sneguljčico«. Do konca decembra vam bo naše gledališče postreglo še z vrsto ponovitev »Dnevnika Ane Frank«, nakar bo šlo z istim delom na krajšo turnejo po Sloveniji. Nato je na vrsti premiera z Nušićevim Doktorjem. Baje se nam spet obeta domača novost izpod peresa Josipa Tavčarja. Zaključek nastopajoče XVI. sezone Slovenskega gledališča v Trstu bo v znamenju Shakespearovega »Hamleta«. **jj.**

BEVKOVA PROSLAVA V TRSTU

Primorski Slovenci v zamejstvu so se oddolžili svojemu buditelju Francetu Bevku ob priložnosti njegove 70-letnice s tehtno proslavo oziroma akademijo, ki je bila 29. oktobra v dvorani na Stadionu 1. maja.

Lik slavljenca kot pisatelja in borca za pravice Slovencev nam je jasno predočil dr. J. Kosovel. Nato so se vrstile do pozne ure številne točke, za katere so poskrbeli komorni orkester Glasbene Matice pod vodstvom Oskarja Kjudra, pevski zbor s Proseka-Kontovela pod vodstvom Ota Ignacija, člani Slovenskega gledališča v Trstu Mira Sardoč, Joško Lukeš, Rado Nakrst, Stane Raztresen, Edvard Martinuzzi, Leli Nakrst in Zlata Rodošek ter člani gledališke šole Bogatec, Kosmina, Milič in Caharija, ki so izvedli oziroma deklamirali odlomke iz Bevkov del (basen »Dobrota je sirota«, »Tuja kri«, »Kaplan Martin Čedermac«, »Vojna«, »Slabič« in »Partija šaha«).

Akademiji je prisostvoval sam slavljenec, ki se je na koncu s toplimi besedami zahvalil številnemu občinstvu, ki ga je na tako prisrčen način počastilo ob njegovem pomembnem življenjskem jubileju. Slavljencu je v imenu Slovenske kulturno-gospodarske zveze, čestital njen predsednik dr. J. Dekleva.

DRAGA SLIKA. Na dražbi umetnin so te dni v Ženevi prodali sliko slikarja Nikolaja de Stael za 118.000 švic. frankov (okoli 17 milijonov lir). Naslov slike je »Marseille pod snegom« (Marseille sous la neige). Slika je bila napravljena leta 1954. Slikar je izjavil, da se je vrnil k realizmu. Picassova »Sedeča žena«, ki jo je slikar naslikal leta 1920, je bila prodana za 16.000 frankov (1,300.000 lir). Dve Vlaminckovi tihožitji (Nature morte au pain in Nature morte à la bouteille) sta bili prodani za 88.000 oziroma 70.000 frankov.

»GALEB«, list za mladino, ki izhaja v Trstu že sedmo leto, je svojo prvo številko v letošnjem šolskem letu posvetil proslavi 70-letnici rojstva pisatelja Franceta Bevka. Novo naslovno stran je narisal Leon Koporc, sicer pa sta z ilustracijami te številke prispevala tudi R. Hlavaty in M. Bambič. Med sodelavci so Zora Rebula, Stana Vinšek, Vida Brest, Danilo Gorinšek, Angelo Cerkvenik, Vladko Kogoj, Ludovika Kalan in Samo Pahor.

USPEH KNJIŽNEGA SEJMA V BEOGRADU

Od 21. do 26. oktobra je bil v Beogradu V. mednarodni knjižni sejem. Na sejmu je sodelovalo 83 jugoslovanskih založb in 62 tujih podjetij, ki predstavljajo okrog 1800 založb iz vsega sveta. Posebej so se na prireditvi predstavile Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češkoslovaška, Nemška demokratična republika, Francija, Nizozemska, Italija, Kanada, Madžarska, Poljska, Združene ameriške države, Sovjetska zveza, Švica, Vel. Britanija, Romunija in Nemška zvezna republika. Na sejmu je bilo razstavljenih čez 35.000 knjig.

Ob kozarcu števerjanskega brica

Zadnjič sem omenil, da se Štandrež, odkar je z mestnim avtobusom tesno zvezan z Gorico, resnično lahko ima za del goriškega mesta. To sem ugotovil, ko sem bil te dni v Oslavju in Števerjanu, tudi za ta del goriških Brd, ki je imel pred leti še zelo slabe prometne zveze z Gorico. Tako pogosto sicer kot v Štandrež, ne vozi avtobus v Števerjan, toda ako upoštevamo, da je Števerjan mnogo bolj oddaljen od Gorice in da stoji okoli 200 m nad njo, je deset odhodov in deset prihodov, in sicer polovica teh skozi Pevmo-Oslavje in polovica mimo Grojine ob potoku Grojnica, zelo ugodna avtobusna služba.

Štandrež in Števerjan sta le dva primera tega, kar se danes dogaja okoli vseh mest, malih in velikih. Avtobusne zveze med mestom in deželo postajajo vedno bolj pogoste, kar manjša razliko med mestom in deželo, med meščani in vaščani. Danes skoraj ne razlikuješ več vaščana, ko ga srečaš v mestu, meščan pa ni več redka prikazen v vaških gostilnah. Vse kaže, da smo v tem pogledu na zgodovinskem prelomu. V zadnjem času, ako se ne motim prav letos, so se začele pojavljati vesti, da je prenehalo nezdravo naraščanje nekaterih velikih mest in celo da začenja njih prebivalstvo polagoma nazadovati. Meščani začenjajo uvidevati, da je njih prava domovina zelena priroda: travniki, polja, vinogradi, gozdovi, reke in potoki, ne pa kamnita in asfaltirana mestna džungla. Motorizirana vozila delajo na dva načina propagando za deželo: prvič s tem, da napolnjujejo mesta s strupenimi plini in drugič s tem, da omogočajo zveze med mestom in deželo. Vaščanom je bila nekdaj dostopna skoraj samo ljudskošolska izobrazba, medtem ko se jim sedaj vedno bolj odpira pot do srednješolske in visokošolske izobrazbe, do gledališč in višje kulture sploh. Vsekakor se bližamo dobi, ko bodo ostala mesta le upravna, gospodarska in kulturna središča, medtem ko bodo imeli ljudje svoja stalna bivališča v zeleni prirodi.

Take misli me obhajajo vsakokrat, ko zjutraj z veseljem odhajam iz mesta na deželo in ko se moram zvečer otožno vračati zopet v mesto. In te misli so me spremljale tudi na mojem zadnjem izletu v Oslavje in Števerjan. Z avtobusom sem se peljal do zadnje skupine oslavskih hiš pod Števerjanom, to je do naselbine Borjač, via Lenzuolo Bianco, kakor ga imenuje goriško županstvo, kamor sedaj spada poleg Pevme tudi Oslavje. To čudno ime so dali Borjaču, ker so tam razobesili belo rjuho, ko se je v prvi svetovni vojni bližala temu kraju italijanska vojska. Tam imam namreč svoje stare znance in prijatelje. Mirkota Gravnarja nisem našel doma, odšel je v Gorico. Takoj nato pa sem srečal na poti Jožeta Gravnarja, ki je bil namenjen h kovaču, pa se je premislil. Povabil je na svoj dom še soseda Franca Primožiča in tako smo se v treh pri kozarcu starega brica prav prijetno razgovarjali.

Pred Jožetovo hišo so mi pokazali hrast in staro grčavo murvo, to je vse, kar je ostalo po prvi svetovni vojni, vse drugo, hiše in rastline, je bilo uničeno, vse trte in vsa drevesa, ostala je samo gola pustinja. Ko so po vojni sezidali nove domove, jih je le malo ostalo na Borjaču, večinoma so se razkropili ob cesti navzdol proti Pevmi. Malo hiš je bilo na novo zgrajenih tudi na nasprotnem griču, med Borjačem in Ščednom, kjer je bilo prej središče Oslavje s cerkvijo sv. Mihaela. Tudi te niso obnovili po prvi svetovni vojni, sedaj spada Oslavje pod župnijo v Pevmi. Malo pred Sv. Mihaelom je zavila proti Borjaču in od tam zopet strmo skoro naravnost mimo števerjanske cerkve in dalje v Brda. Ta stara cesta je bila nekdaj tudi glavna prometna žila iz Beneške Slovenije v Gorico. Benečani so prihajali čez Idrijco pri Podmiščeku, severno od Mirnika in Golobrda in še bolj severno, pri Idriji. Tudi severni Furlani so prihajali nekdaj skozi Podgoro in čez Pevmo v Gorico.

Pred prvo svetovno vojno so gojili v Števerjanu in Oslavju mnogo češpelj in oljk in tudi breskev. Znane so bile posebno olupljene briške češplje, ki so jih cenili tudi na Dunaju. Zdaj nimajo več ne češpelj, ne breskev in ne oljk. Poslednje je po vojni obnovil edinole vzorni kmetovalec Anton Štekar na Valerišču. Zdaj ne vidiš tod nič drugega kot trte in češnje. Toda koliko češenj! Krasne so spomladi, ko cvetejo in zorijo, toda morda še bolj sedaj, ko so oblekle svojo pisano jesensko obleko v vseh odtenkih oranžne, rdeče, rjavo-rdeče in škrlatne barve.

Na števerjanskem Vrhu so še vedno koloni, medtem ko so na Oslavju in tudi jugozapadno od števerjanskega Vrha neodvisni kmetje. Kako to? Povedali so mi, da so bili do konca zadnjega stoletja tudi na Oslavju in sploh povsod tam koloni. Dobro, toda kako ste se potem osvobodili? Saj vendar polovinarji komaj toliko pridelajo, da za silo preživljajo svoje družine. Od kod naj potem vzamejo denar, da odkupijo zemljišče? To jim je omogočila Ljudska posojilnica v Pevmi, ki jim je dala za to potrebna posojila. Zemljo so jim prodali tedanji veleposestniki, med njimi Marinelli, ki je imel svoja posestva pri nekdanji cerkvi sv. Mihaela in neki avstrijski visoki dostojanstvenik, baje general. Stari so pripovedovali, da je bil ta general obsojen na smrt, potem pa pomiloščen, za kazen pa je moral vse življenje nositi svileno vrvico okoli vratu. To bo pač ljudska domišljija, vendar zanimiva. Sedaj je ostal od starih gospodarjev na Oslavju samo še baron Dolfenbach z dvema kolonoma, ki oba pridelata komaj 60 hl vina na leto, medtem ko pridelajo nekateri neodvisni kmetje tudi po 150 in več hektolitrov izvrstnega brica.

Da ne postanem predolg, sem prihranil nekaj podatkov za prihodnji članek.

Drago Godina

Postrežemo Vam z najboljšim domačim in istrskim vinom ter domačim pršutom v popolnoma prenovljenem lokalu

UVOZ - IZVOZ
drv za kurjavo in premoga
VREMEC R.
Občine - Narodna 78
Telef. 21-306
Prispele so prve pošiljke!
Cene ugodne!

intermercator
TRST Ulica Cicerone, 10 Tel. 38-074
UVOZ IN IZVOZ RAZNOVRSTNEGA BLAGA
PO TRŽAŠKEM IN GORIŠKEM SPORAZUMU

A. PERTOT Ul. Ginnastica 22 TRST
prodaja na debelo in drobno
tkanine najbolj znanih tvornic,
vsakovrstni krojaški pribor,
žensko in moško perilo,
zadrge - gumbe in razno galanterijo

IMPEXPORT
UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA
TRST, Ul. Cicerone 8
Telef. 38-136 - 37-725
Oddelek za kolonialno blago
Ul. del Bosco 20 - Tel. 50010
Telegr.: Impexport - Trieste
UVAŽA:
VSAKOVRSTNI LES - CEMENT IN GRADBENI MATERIAL - MESO IN ŽIVINO
IZVAŽA:
TEHNIČNI MATERIAL - RAZNE STROJE
TEKSTIL - KOLONIALNO BLAGO
POSREDUJE PO TRŽAŠKEM IN GORIŠKEM SPORAZUMU
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA
GORIZIA - VIA DUCA D'AOSTA N. 88 - TEL. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA
Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Transadria d. d.
IMPORT - EXPORT
vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev za lesno industrijo
TRST - Sedež: ul. Cicerone 8/II - Telefon: ul. Cicerone 0214

AVTOPREVOZ
Cunja Rihard
TRST
Strada del Friuli 289
telefon 35-379
Osebni in tovorni prevozi za tu - in inozemstvo
Konkurenčne cene

KMEČKA BANKA r. z. z o. j.
GORICA
Ulica Morelli 14 - Telefon 22-06
Banka pooblaščena za posle v zunanji trgovini
Ustanovljena leta 1909

TRANS - TRIESTE
Società a r. l.
TRIESTE-TRST, V. Donota 3 — Tel. 38-827, 31-906, 95-880
UVAŽA: vse lesne sortmane in produkte gozdne industrije.
IZVAŽA: vse proizvode FIATove avtomobilske industrije in rezervne dele • Vse vrste gum tovarne CEAT in vse proizvode najvažnejših italijanskih industrij.

Poravnajte naročnino!

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
A. POŽAR
TRST - ULICA MORERI ŠT. 7
Tel. 28-373
Prevzemamo vsakovrstne prevoze za tu in inozemstvo. — Postrežba hitra. Cene ugodne

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na trgu z živino se je povpraševanje po govedu znatno okrepilo, medtem ko se zanimanje za prašiče še ni razvilo. Sadje gre dobro od rok, zlasti hruške. Povpraševanje po jabolkih je zadnje dni začelo popuščati. Na trgu z mlečnimi izdelki so pretekli teden zabeležili prve kupčije s sirom grana letošnje proizvodnje. Cene so čvrste. Tudi cena maslu je napredovala. Na trgu z vinom je živo zlasti zanimanje za blago starega pridelka, v prvi vrsti za vina iz Južne Italije. V Apuliji je bilo letos malo grozdja. v nekaterih predelih je trgatev vrgla kar 70% manj kakor običajno. Med krmami so zabeležili napredovanje cene stlačene slame. Povpraševanje po trdi pšenici je zelo živo. Tudi po mehki pšenici čedalje bolj sprašujejo. Cene se dvigajo. Za druge vrste žitaric so nasprotno zabeležili nazadovanje.

KAVA

TRST. Navajamo cene za neocarinjeno kavo v lirah za kg: **Brazilska kava:** Pernambuco 3 17/19 1270, Santos Fancy 18 1360, Victoria V 18/19 1210, iz brazilskega skladišča v Trstu 1120; **Srednjeameriška kava:** Ekvador ekstra superior 1280 lir, Haiti naravna XXX 1350, Kostarika 1500; **Arabsko - afriška** kava: Gimma 1270, Moka Hodeidah I. 1380, Uganda prečiščena in oprana 1110; **Indonezijska in malajska kava:** AP/1 1125, AP Special 1170, Rob EK 3-5% 1110, Rob EK Special 1160, Rob EK 10-12% 1100, **Slonokoščena obala:** 245 lir za kg cif.

POPER

TRST. Cenitve veljajo za čas od 15. do 25. oktobra v angleških šilingih za centweight cif, ponovno stehtan: Sarawak special črne vrste 360, bel 505, Malabar 400, Tellicherry garbled 415, extra bold 425; ocarinjeno blago f.co skladišče uvoznika: Sarawak črne vrste special London quality 3180 lir, Sarawak bele vrste 1830, Tellicherry 1530, Tellicherry ekstra bold 1570, brazilski poper črne vrste 1530 lir kg.

ŽITARICE

MILAN. Cene veljajo za stot f.co tovornjak, prometni davek in trošarina nevračunana: domača mehka pšenica 7250-7350, dobra merkantile 7000-7100, merkantile 6800-6900, trda pšenica 9000 do 9100, Manitoba 8600-8700, pšenična moka tipa »00« 9600-11.200, tipa »0« 8900 do 9000, tipa »1« 8200-8300, tipa »2« 7500 do 7700, moka za testenine tipa »0« 9000 do 9200, tipa »1« 10.950-11.050, otrobi 4000-4100, zdrob 4250-4350; rumena koruza fina 4700-4850, srednje vrste 4200 do 4300, navadna 3700-3750, koruza iz Plate 4200-4250, koruzna moka 6700 do 6800, za pitanje 4650-4750; domača rž 5500-5600, iz tujine 3650-3750, ječmen iz tujine 4050-4100, domač oves 4600-5550, iz tujine 4700-4750, proso iz tujine 4250 do 4350; neoluščen riž Arborio 7800 do 8100, Vialone 9300-9500, Carnaroli 8000 do 8300, Vercelli 7600-7800, R. B. 7700 do 8000, Rizzotto 7400-7600, P. Rossi 7400 do 7700, Maratelli 7100-7300, Stirpe 136 7100-7300, Ardizzone 7100-7300, Balillone 6700-7100; oluščen riž Arborio 13.500 do 14.100, Vialone 16-16.700, Carnaroli 15 do 15.500, Vercelli 13.500-13.800, R. B. 13.200-13.500, Rizzotto 12.800-13.100, P. Rossi 12.500-12.800, Maratelli 12.200 do 12.400, Stirpe 136 11.300-11.500, Ardizzone 11.300-11.600, Balillone 10.700-10.900, riževo pleve 24% 2800-2900 lir stot.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Živi domači piščanci ekstra 800-850 lir kg, prvovrstni 700, II. izbire 550-630, mladi piščanci I. 370-420, zaklani 900-950, navadni 800, zaklani 460 do 540, II. 350-430, madžarski zmrznjeni pišcanci 450-550, žive domače kokoši 550-600, inozemske 390-420, domače kokoši zaklane 900, inozemske zaklane v Italiji 500-650, pegatke žive 780-800, zaklane 900-1000, zaklani golobi I. 1000 do 1150, II. 900, žive pure 600, zaklane 800 do 850, zaklane inozemske pure (zmrznjene) 400-500, živi purani 500, zaklani 600-700, inozemski zaklani in zmrznjeni purani 400-500, žive race 400-450, zaklane 560-600, žive gosi 380-400, zaklane 400-480, živi zajci 400-470, zaklani s kožo 500-550, brez kože 470-650; sveža domača jajca I. 43-45 lir jajce, navadna 39-41, zmrznjena 25-27, sveža jajca iz tujine z žigom I. 27-29, II. 23-25 lir jajce.

OLJE

MILAN. Cene veljajo za stot f.co tovornjak v Milanu, prometni davek in trošarina nevračunana: repa 10-11.300, tropine 2600-2750, ricinus 12.200-12.400, koruzna srčeca 3900-4800, riž 3400-3500; olje iz soje 30.200-30.400, repično olje 30.400-30.600, koruzno olje 28.300-28.500, olje iz tropin 29.200-29.300, laneno olje 24.600-24.800, ricinovo industrijsko olje 37.500-38.500, kokosovo olje navadno 22-22.500; namizno olje iz zemeljskih lešnikov 38.700-38.900, I. 33.700-34.000, sojino rafinirano 33.300-33.500, navadno 32-32.200; olivno olje »lampante« 43.000 do 43.500, retificirano »A« 47-47.500, retificirano »B« 43.500-44.000 lir stot.

KRMA

GENOVA. Cene veljajo za stot od tovarne do grosista, embalaža nevračunana: kokosove pogače 6200-6300, koruzne 3900-4000, lanene 6000-6100, iz zemeljskih lešnikov 5400-5450, kokosove po predelavi 4300-4400, repične 3400-3500, sojina moka 4750-4850, ribja moka iz Angole 5750-5900, domača 50/55 6000 do 6100, ameriška 6400-6500, argentinska 7400-7500, sestavljena krma za kokoši nesnice 6500-6700, za piščeta 8200-8400; za krave mlekarice 4800-4900, za pitanje prašičev 5200-5400, za suhe prašiče 6200-6300, suha zdrobljena sladkorna pesa navadna 3500-3600; seno z namakanega travnika 1800-2000, z naravnega travnika 1600-1800, poletno seno 1900 do 2000, otava 1900-2000, seno iz zdravilnih zelišč 1700-1800, drugi rez 1700 do 1800, tretji rez 1700-1800, detelja 1400 do 1500, stlačena slama 1450-1550 lir stot.

PARADIŽNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradižnikova mezga v škatlah po 10 kg 150, v škatlah po 5 kg 155, po 1 kg 170, v škatlah po ½ kg 180 lir; v tubah po 200 g 45 lir tuba, v tubah po 100 g 33 lir tuba; trikrat koncentrirana paradižnikova mezga v sodih 147,50 lir kg; v škatlah po 10 kg 160, v škatlah po 5 kg 165, v škatlah po 1 kg 180, v škatlah po ½ kg 190, v tubah po 200 g 47 lir tuba, v tubah po 100 g 34 lir tuba; olupljeni paradižniki v škatlah po 3000 g 275 lir, po 1200 g 107,50, po 550 g 62 lir, po 300 g 39 lir. Cene veljajo od tovarnarja do grosista f.co skladišče.

SADJE IN ZELENJAVA

MILAN. Cene veljajo za kg blaga, embalaža = čista teža: kaki iz Neaplja 25-40, Riviera 20-30, I. 40-60, Romagna 30-65, I. 70-80, jabolka delicious ekstra 90-120, I. 70-85, renete iz Ferrare I. 60-65, iz Juž. Tirolskega I. 85-100, hruške Kaiser ekstra 100-120, Abate Fetel ekstra 100-120, grozdje Italija ekstra 160-200, I. 80-140, Regina iz Apulije ekstra 140-250, I. 90-130, Verdea 60 do 100, ameriško grozdje 40-60, prvovrstne limone 140-150, »primofiore« I. 120-130, navadne 70-100; suh česen 100 do 125, I. v vrečicah iz najlona 150-180, kuhana pesa 40-60, repica 30-70, rdeča repica 70-120, sveža fižol 60-130, debel fižol Boby iz Neaplja 70-90, iz Verone I. 110-130, cikorija 30-50, endivija 50-130, mleček krajevnega pridelka 80-100, I. 150-200, švicarski krompir Binthie 35 do 36, nizozemski 44-48, majestic 34-36, okrogel krompir 29-32, paradižniki Rivjera 20-30, I. 50-60, ekstra 80-100, hruškaste oblike 70-100; peteršilj 80-150, v najlonskih vrečicah 65-67, zelena 40-50, bela 25-60, špinača Verona 60-130, iz Piemonta 80-120, bučice 60-150 lir kg.

MLEČNI IZDELKI

LODI. Cene veljajo za kg blaga brez embalaže, prometni davek in trošarina nevračunana, f.co skladišče: maslo iz centrifuge 700-710, maslo iz smetane 620 do 630, sir grana 1959 710-760, 1959/60 zimski 610-640, grana svež 470-480, postan 490-500, sbrinz svež 470-480, postan 560-590, emmenthal svež 530-550, postan 580-610, švicarski emmenthal 780-800, provolone svež 540-560, postan 580-600, italico svež 415-425, postan 480-490, crescenza svež 295-300, postan 390-400, gorgonzola svež 315-335, postan 530-550, taleggio svež 360-380, postan 470-490, švicarski sirčki (šest kosov) 150-180 lir škatla, suh sir svež 130-140 lir kg.

VINO

MILAN. Cene veljajo za stop/stot, proizvodnja 1959: piemontsko rdeče 10 do 11 stop. 430-450, 11-12 stop. 450-500, Barbera 12-13 stop. 530-600, moškat 11 do 12 tisoč lir stot, Oltrepò pavese 10 do 11 stop. 430-450, mantovano rdeče 9-10 stop. 400-420, Valpolicella Bardolino 10,5-11,5 stop. 450-500, Soave belo 11 do 11,5 stop. 470-510, Raboso 10-11 stop. 420-440, Reggiano 10-11 stop. 450-470, Modena 10-11 stop. 430-450, belo Romagna 9-10 stop. 410-430, rdeče 9-10 stop. 400-420, mošt 9-10 stop. 360-380, Chianti pristno 12-13 stop (proizv. 1957) v toskanski pletenki 350-400 lir pletenka, toskansko navadno vino 10-11 stop. 400 do 420, Aretino belo 10-11 stop. 410-430, Barlettano ekstra 14-15 stop. 470-500, navadno 13-14 stop. 440-460, Sansevero belo 10,5-11,5 stop. 460-480, Squinzano 13-14 stop. 440-460, Martina Franca 12 do 13 stop. 420-440, Brindisi rdeče 8500 do 9000 lir stot, Rionero - Barile 10,5 do 12 stop. 500-550, Nicastro 410-430, Palmi 11-12 stop. 410-430, Milazzo 11-12 stop. 410-430, Alcamo 13-14 stop. 410 do 430, mošt »Babo« (proizv. 1960) 230-240, belo sardinjsko vino 11,5-12,5 stop. 410 do 430, rdeče 12,5-13,5 stop. 420-440 lir stop/stot.

ŽIVINA ZA REJO IN ZAKOL

MILAN. Cene veljajo za kg žive teže: junci in junice I. 350-390, II. 310-340, biki in bikci I. 360-400, II. 315-350, krave I. 285-300, II. 220-270, teleta do 180 kg težka 550-580; žrebeta od 6 mesecev stara 325-350, čez 6 mesecev stara 260-290, konji 1-5 let stari 150-170.000 lir glava, mladi mezgi 70-90.000, stari mezgi 100-120.000 lir, osli 50-65.000; suhi prašiči 50-70 kg težki 310-330 lir kg, 70 do 100 kg težki 310-330, mladi prašiči 20-25 kg težki 300-320, svinje 230-250, ovce I. 180-200, II. 150-170 lir kg.

PAPIR IN LEPENKA

TURIN. Cene veljajo od tovarnarja do grosista: navaden satiniran papir za tisk 16-17.500 lir stot, srednje vrste 19 do 20.500, navaden pisarniški papir 16.500-18.000, srednje vrste 20-21.500, finejše vrste 25-27.000, trikrat klejen 26.500 do 29.000, registrski papir srednje vrste 21-23.000, finejši 25-26.500, pisemski papir navaden 24-26.000, finejši 28.500 do 30.500, izbran 35-37.500, velina za kopije 41.500-43.500, risarski papir 48.500 do 52.000, patiniran solex 27.500-29.000, kromiran 27-28.000, pergamin beli navaden 40 g 23-24.000, srebrne barve 30 g 34-36.000, 40-60 g 30.500-32.000, velina za embalažo srednje vrste 20-22 g 24.500 do 26.000, bel 28.500-30.500; bela lepenka navadna 20-23.000; kartončin navaden 30-32.500, tipa Bristol 34-39.000, patiniran 37-39.000, kartoni sivi 8000-9000, svetel 8000-9000, triplex bel navaden 13 do 14.500, srednje vrste 14-16.000, finejše vrste 17.500-19.500 lir stot.

VALUTE V MILANU

	25-10-60	4-11-60
Dinar (100)	62,00	64,00
Funt šter.	5900,00	6025,00
Napoleon	4850,00	4850,00
Dolar	621,00	619,75
Francoski fr.	125,65	125,30
Švicarski fr.	144,35	144,00
Avstrijski šil.	23,88	23,85
Funt šter. pap.	1747,50	1747,00
Zlato (gram)	765,00	720,00
Kanadski dolar	633,75	634,00

BANKOVCI V CURIHU
4. novembra 1960

ZDA (1 dol.)	4,285
Anglija (1 funt šter.)	12,00
Francija (1 fr.)	86,00
Italija (100 lir)	0,690
Avstrija (100 šil.)	16,40
ČSR (100 kron)	16,00
Nemčija (100 DM)	102,25
Belgija (100 fr.)	8,40
Švedska (100 kron)	82,50
Nizozemska (100 gold.)	113,25
Španija (100 pezet)	7,00
Argentina (100 pezov)	4,80
Egipt (1 funt šter.)	8,65
Jugoslavija (100 din.)	0,50
Avstralija (1 funt šter.)	9,50

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	14.10.60	25.10.60	4.11.60
CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za bušel)	195.½	196.⅝	200.⅜
Koruza (stot. dol. za bušel)	108.—	107.⅞	107.¼
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	30.	30 —
Cin (stot. dol. za funt)	103.37	103 12	104 12
Svinec (stot. dol. za funt)	12.—	12.—	11.80
Cink (stot. dol. za funt)	13.—	13.—	13.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	26.—	26.—	26.—
Nikelj (stot. dol. za funt)	74.—	74 —	74.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	32.15	32.25	32.20
Živo srebro (dol. za steklenico)	208.—	208.—	208.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	36.50	36.25	36.25
LONDON			
Baker (funt. šter. za d. tono)	222.—	220.¼	222.½
Cin (funt šter. za d. tono)	810.½	801.—	803.½
Cink (funt šter. za d. tono)	87.⅞	88.¼	88.⅞
Svinec (funt šter. za d. tono)	66.½	68.—	69 ¼
SANTOS			
Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	607.—	607.—	607.—

Na londonskem trgu je baker precej napredoval, in sicer zaradi vztrajne stavke v rudniku Čukisamata (Čile). Doslej je zaradi stavke prišlo na trg kakih 25.000 ton bakra manj kakor običajno. Cene cina so čvrste, nasprotno pa je kavčuk popustil, tako da je dosegel najnižjo kotacijo v zadnjih dvajsetih mesecih. Pšenica je v zadnjem tednu pridobila na ceni. Povpraševanje s strani evropskih držav je živahno. Cene kakava so v New Yorku nazadovale, sladkor pa je zabeležil višje cene. Vse kaže, da skuša London izrabiti napetost med Kubo in Združenimi ameriškimi državami, da nadomesti New York kot prvo tržišče za sladkor. Cene bombaža naraščajo, izvoz iz ZDA je v polnem razmahu. Letos naj bi ZDA izvozile čez 6 milijonov bal bombaža.

ŽITARICE

V Chicagu je cena pšenice v tednu do 4. novembra napredovala od 198 3/8 na 200¼ stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembru. Cena koruze je ostala neizpremenjena pri 107 3/8 stotinke dolarja za bušel pod istimi pogoji.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Sladkor je v New Yorku ohranil čvrsto kotacijo 3,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Kava je v pogodbi »M« nazadovala od 44,44 na 44,41 stotinke dolarja za funt. Kakao je nazadoval od 25,75 na 25,35 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru.

VLAKNA

V New Yorku je cena bombaža nazadovala od 32,25 na 32,20 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Cena volne je ostala neizpremenjena pri 109,5 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. V Londonu je vrsta 64's B ostala neizpremenjena pri 90 penijih za funt, v Roubaixu (Francija) pa je napredovala od 11,75 na 11,95 fr. za kg. Juta je v Londonu poskočila od 189½ na 196 funtov šterlingov za tono (vrsta mill first).

KAVČUK

V Londonu je vrsta RSS nazadovala od 26 5/8 - 26 7/8 na 25 7/8 - 26 penijev za funt proti takojšnji izročitvi. V New Yorku pa je cena nazadovala od 32,45 na 31,80 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v novembru.

KOVINE

V Londonu je baker napredoval od 219¼ na 223 funtov šterlingov za tono (1016 kg) proti takojšnji izročitvi; cin je napredoval od 798 na 804½, svinec pa od 68 na 69 1/8; cink je napredoval za malenkost, in sicer od 88¼ na 88⅛ funta šterlinga za tono. V N. Yorku je baker napredoval od 27,80 na 28,19 stotinke dolarja za funt; svinec je ostal neizpremenjen pri 12, cink St. Louis pri 13, aluminij, v ingotih pri 28, antimon Laredo pri 29,50 stotinke dolarja za funt. Lito železo je v tednu do 4. novembra kotiralo 66,41, Buffalo 66,50, staro železo povprečen tečaj 28,17, živo srebro v jeklenkah po 76 funtov 209-212 dolarjev jeklenka.

— • —

MNOGO VINA V ZAHODNI NEMČIJI

Letošnji vinski pridelek v Zah. Nemčiji cenijo na 5 milijonov hl, to je 16 odst. več kakor lansko leto in 4% več kakor v rekordnem letu 1958. Kako naglo se je vinogradništvo v zadnjih letih razvilo v Zahodni Nemčiji, lahko sklepamo po tem, da je Nemčija poprej običajno pridelovala po 2,2 milijona hl vina na leto. V Zah. Nemčiji so v zadnjih letih zelo povečali površine zasajene s trto. Mošt gre približno po 50 pfenigov za liter (1 marka velja okoli 149 lir, 50 pfenigov, to je pol marke je torej okoli 75 lir).

Iz devinsko-nabrežinskega kota

MANJ TURISTOV

Turistična sezona je za nami. Bilanca letošnje turistične dejavnosti je v naši občini nekoliko slabša od lanske. To je treba pripisati letošnjemu izrednemu deževnemu poletju in vzrokom politične narave, kar velja za avstrijske turiste. Od vseh petih kampingov je bil najbolj zaseden mednarodni kamping (»Campeggio Internazionale«), ki se razteza na obširnem ravnem prostoru prav ob morski obali v Sesljanu in je last devinskega princa Thurn - Taxisa. Tam zraven je tudi novozgrajena moderna gostinska stavba restavracije »Alle Caravelle«, ki je prav tako lastnina omenjenega princa. Življenje v tem kampingu pod navpičnimi stenami sesljanskega kraškega obrobja je kaj pestro. Slišati je bilo govorice najrazličnejših tudi izvenevropskih turistov. Največ je bilo seveda Nemcev; sledili so jim Angleži, Francozi, potem turisti iz skandinavskih držav in drugi. Poleg tega kampinga so, kot že omenjeno še drugi, med temi kamping »Alle Rose«, ki je bil letos nanovo odprt in kamping »Adria«; podjetna upravnica tega je uspela pridobiti za letovanje že stalen krog nemških gostov.

KDO KUPUJE PARCELE

Zanimanje za nakup stavbnih parcel v našem primorju traja naprej. Vzporedno s tem se tudi cena zemljišč viša. Zanimajo se za nabrežinski breg, zlasti veliko je povpraševanje v Devinu. Tukaj so največ stavbnih parcel pokupili Tržačani, nekaj kupcev je tudi iz bližnjega Tržiča, pa tudi iz oddaljenega Milana. Gradbena dejavnost je najbolj živahna na obronku, ki se razteza od devinskega portiča do tako imenovanega Črničja. V dveh letih so tam zgradili 18 prav ličnih stanovanjskih zgradb in 1 zgradbo za penzion. Pravijo, da bo kmalu pozidano vse Črničje.

V KAMNOLOMIH OKOLI 500 DELAVCEV

Industrijska dejavnost v naših kamnolomih je za spoznanje upadla. Občutno je upadel izvoz kamna v dežele Bližnjega vzhoda (Egipt). Poleg tega se čuti vedno večja uporaba cementa pri gradnjah; cement je seveda cenejši kot obdelan kamen. Delavcev, ki so zaposleni v kamnarski industriji, vštevši tudi tiste, ki so na delu v kamnolomu »Casale« v Sesljanu, je približno 500. Ker pri domači mladini ni več zanimanja za kamnarske poklice, zato podjetja razen domačinov zaposlujejo v dobršni meri tujo delovno silo, ki prihaja iz notranjosti države.

Drugo industrijo v našem kotu, ki je bila nanovo postavljena, predstavlja papirna industrija, ki ima svoje tovarniške objekte pri Štivanu. To je tovarna papirja, ki obratuje že tretje leto. Tovarna ni še popolnoma dograjena. Obeta se ji lepa bodočnost, kajti poraba papirja povsod narašča. V tovarni dela 300 delavcev, med temi je polovica domačinov. Svoje izdelke prodaja deloma na italijanskem trgu, deloma v tujini. Pravkar je ta delniška družba uspela, da od vlade izposluje nakazilo posojila 3 milijard in 400 milijonov lir iz rotacijskega sklada, ki je namenjen Trstu in Gorici. Povečanje obrata bo menda stalo več. Uprava predvideva, da bodo dopolnilna dela končana leta 1962. Povečani obrat bo tedaj sprejel na delo še nadaljnjih 300 delavcev.

Apnenica, ki se nahaja nad železniško postajo v Nabrežini je edino podjetje te vrste na Tržaškem ozemlju. Pravijo, da namerava lastnik obrat, ki je bil že več časa v zastoju, prenoviti in modernizirati. Lastnik apnenice, ki je domačin M. Caharija, namerava v ta namen investirati več milijonov lir.

MNOGO TRGOVIN

S trgovsko mrežo je naša vas razmeroma dobro preskrbljena. Trgovin je vseh vrst. Še posebno mnogo je tistih, ki se bavijo z manufakturo in konfekcijo. V poldrugem letu se je število teh trgovin dvignilo od štiri na sedem, kar ni v skladu s potrošniki, katerih število je več ali manj vedno enako.

ŠE V STARI VASI MALO KMETOV

Stari del Nabrežine, ali, kot pravimo, »stara vas« je tipično naselje, kjer so že od nekdaj prebivale kmečke družine. Ta del vasi še vedno kaže tisto značilno lice, kot jih kažejo vse stare kraške vasi, ki so si na moč podobne. Tu naletimo še na obzidane borjače, zasenčene s trtnim latnikom, na hiše z majhnimi zamreženimi okni, z lesenim »gankom« in zunanjimi kamnitimi stopnicami, na značilne vodnjake in na velika vhodna vrata s starimi napisi in letnicami.

Danes se izključno s kmetijo ne bavi noben nabrežinski zemljiški posestnik. Za vse je kmetovanje le stranska pridobitna dejavnost. Je sicer še nekaj starejših ljudi, ki kmetujejo še iz rane mladosti; mladi ljudje kmečkemu gospodarjenju obračajo hrbet in si izbirajo lažje, stalnejše in donosnejše poklice ter se nameščajo po raznih obrtnih delavnicah in po tovarnah v Trstu in Tržiču.

LOTIMO SE VRTNARSTVA IN CVETLIČARSTVA!

Kmetijstvo kot gospodarska dejavnost nenehoma nazaduje. Glede na to, da je malo plodne zemlje in glede na primitivno obdelovanje in na sredstva, s katerimi razpolagajo obdelovalci, in končno glede na ne posebno primerne vremenske razmere, ni pričakovati, da bi se ta gospodarska dejavnost, vsaj v dosedanji obliki, še kdaj opomogla. Pač pa so domala dani vsi pogoji za prehod na specializirane kulture, ki so veliko bolj donosne, kot splošno kmetovanje, to je na pridelavo zelenjave in cvetličarstvo. Ko imamo v mislih ti dve pridobitni panogi računamo, da imamo v neposredni bližini veliko mesto, to je obširen tržaški trg, z dobrimi prometnimi zvezami, na katerem se dajo zelenjava in cvetlice prav lahko razpečati. Seveda bi bila pri tem preoblikovanju gospodarstev nujno potrebna še izdatna denarna pomoč iz javnih skladov in strokovno znanje.

Stanko Kosmina

— • —

Čudna vprašanja

Novo vino je že godno za točenje in vinogradniki v tržaški okolici se pripravljajo na prve osmice. Nekateri so mislili odpreti osmico za pravkar minule praznike, vendar oblasti niso ta čas izdajale dovoljenj, in sicer zaradi bližnjih volitev. V zvezi s prošnjami, ki jih je treba nasloviti na kvesturo, se vinogradniki sprašujejo, zakaj je na vprašalni poli (tiskovini) toliko vprašanj postranskega pomena.

Tako na primer je na vprašalni poli tudi vprašanje, kakšno šolo obiskujejo otroci prosilca. Vinogradniki si ne morejo razložiti, čemu to vprašanje. Mnogi domnevajo, da hočejo oblasti po tej poti zvedeti, ali obiskujejo otroci slovensko ali italijansko šolo. Tisti, ki si tako razlagajo to vprašanje, imajo občutek, da skušajo oblasti na ta način pritiskati na starše, da bi svojega otroka poslali v italijansko šolo. V tem pogledu bi bilo potrebno uradno pojasnilo.

UPRAVIČENE PRITOŽBE ZARADI ŽGANJEKUHE

Naši vinogradniki se vznemirjajo zaradi previsoke trošarine na žganje, ki ga sami kuhajo iz svojih tropin. Pravzaprav ne gre za povišanje trošarine, ki je ostala na isti ravni kakor lani, temveč za obračunanje časa, dovoljenega za žganjekuho. Do lani so vinogradniki lahko prejeli dovoljenje za kuhanje tropinovca po potrebi, to je za toliko ur, kolikor jim je bilo potrebno (po navadi najmanj 12 ur). Letos pa trošarinski urad izdaja dovoljenja za najmanj 24 ur kuhe. Ker se trošarina računa po uporabi kotla, in sicer po 313 lir na uro, se kaj rado dogaja, da vinogradnik mnogo prej zaključi s kuho, preden mu steče dovoljenje. Tako ima za ves preostali čas čisto zgubo, ker je moral plačati vseh 24 ur, kakor da bi res 24 ur žgal. Na Trošarinskem uradu pravijo, da so morali sprejeti ta ukrep zaradi pomanjkanja funkcionarjev, ki naj bi nadzorovali kuho, opravljali pečatenje kotlov, itd. Zato so najmanjši presledek podaljšali na 24 ur.

ŠTEDILNIKI — PEČI na plin, električno, les in premog. ELEKTRIČNI LIKALNIKI, PRALNI STROJI, grelci za vodo, hladilniki. ELEKTRIČNE LUČI VSEH VRST, SERVISI IN DEKORATIVNI PREDMETI iz keramike, porcelana in kristala. NAMIZNI PRIBOR IZ NERJAVEČEGA JEKLA. MNOGOŠTEVILNI PREDMETI ZA KUHINJO, dom, restavracije, gostilne in podobno.

Keržè

TRST ▪ Piazza S. Giovanni 1

XXVIII. MEDNARODNI KMETIJSKI SEJEM
NOVI SAD - JUGOSLAVIJA
29 - IV. - 8 V. 1961.

MOBILI MADALOSSO
Trst - Trieste, ul. XXX Ottobre
vogal ul. Torrebianca, tel. 35-740
blazine permaflex
Pohištva — dnevne sobe — oprema za urade — vozički - posteljice
RAZSTAVE: UL. VALDIRIVO, 29 — UL. F. FILZI, 7

Športhotel POKLJUKA
(BLED 1250 m)

Moderno urejen hotel s tekočo toplo in hladno vodo, centralno kurjavo in dvigalom • Idealni smučarski tereni, krasni izleti. Restavracija z domačimi in tujimi specialitetami, kavarna z glasbo in plesom • Železniška postaja Lesce-Bled, Bled-Jezero. Stalna avtomobilska zveza • Obiščite nas, zadovoljili Vas bomo!

TRGOVSKO PODJETJE Z LESOM
CALEA
TRST
VIALE G. D'ANNUNZIO, 24
Telef.: 90-441
STAVBNI IN MIZARSKI LES

Vse je važno, toda... kvaliteto in cene morate iskati pri
Obleke
Dežni plašči
Zimski plašči
Tkanine
Krojačnica

Beltrame
V Vaši veleblagovnici

Trgovina VITTADELLO
TRST, VIA DANTE 12 - Telef. 37-861

DELAVCI!
Zima je pred vrati

Vsakdo izmed vas bo gotovo vsaj delno obnovil svojo garderobo: debelejšo obleko, nove hlače, dežni plašč ali suknjo, zimski plašč.
Vse to dobite pri *Vittadellu*

Vittadello vam omogoča, da se oblačite z okusom, eleganco in po najnižjih cenah.

S svojimi 65 trgovinami *Vittadello* oblači polovico Italije.

Kdor enkrat kupi pri *VITTADELLU*, se potem vedno vrača k *VITTADELLU!*

Obiščite nas in ne boste razočarani.

Trgovina VITTADELLO
TRST, VIA DANTE 12 - Telef. 37-861

Tvrdka
SILA JOŽEF
UVOZ IZVOZ
TRST — Riva Grumula 6-I - Telefon 37-004
Telefon 55-689

INTEREUROPA
mednarodna spedicija in transport
Glavna direkcija Koper
tel. 141; 184 telex 03—176
Brzojav: Intereuropa Koper,
Tek. rač. 600-31 — 1-34 Jugobanka Ljubljana
s svojimi poslovalnicami v Beogradu, Zagrebu, na Reki, v Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, Sežani, na Jesenicah, v Prevaljah, Kozini, Subotici, Zrenjaninu, Novem Sadu, Novi Gorici, Podgorju in Nišu.
Se Vam priporoča in zagotavlja hitre in cenene spedicijske in transportne usluge. — Prevzema vse spediterske posle v zvezi z mednarodnimi velesejmi!

Naša zavarovalnica
L'UNION
ustanovljena leta 1828
A. RAVNIK, Trst
Ul. Ghega 8 - Tel. 27512

Splošna plovba - Piran
Župančičeva ul. 24
tel. 51-70 - telex 03-122
Komercialni oddelek - Ljubljana
Igriška ul. 12
telefon 23-147 - telex 03-185
Pomorski prevozi dolge in obalne plovbe.
Redna POTNIŠKO - TOVORNA linijska služba Jadran — ZDA — Jadran, združena z Jugolinijo. Odhodi ladij vsakih 10 dni.
Ladjedelnica gradi ladje do 2.500 BRT in vrši remonte.
Izleti z jahtama »Burja« in »Piranka«

JUGOSLAVIJA RIJEKA
JUGOLINIJA
Održava osam linija i to:
Sjeverna Evropa (tjedno) iz Jadrana do Londona i luka Sjeverne Evrope.
Sjedinjene države Amerike u zajednici s Plovbom, Piran (desetdnevno) iz Rijeke do New Yorka, Philadelphie i Baltimora.
Južna Amerika (mjesečno) iz Jadrana do Buenos Airesa.
Levant (tjedno) iz Jadrana do Latakije, Beiruta i Aleksandrie.
Iran, Irak (svaki mjesec i pol) iz Jadrana do Khorramshahra.
Indija, Pakistan, Burma (mjesečno) iz Jadrana do Ranguna.
Daleki Istok — Ekspresna (mjesečno) iz Jadrana do japanskih luka.
Daleki Istok — Brza pruga (dvomjesečno) iz Jadrana do Kine i Japana.
Na svim prugama plovi 35 brzih i modernih brodova, koji imadu preko 230.000 tona nosivosti, rashladni prostor, tankove za biljna ulja i 470 putničkih mjesta.
IZVOZNICI — UVOZNICI
PREVOZITE ROBU BRODOVIMA »JUGOLINIJE«